

行政院及所屬各機關出國報告

(出國類別：考察)

德國、捷克及波蘭之政黨管理制度及執行情形

服務機關：內政部

姓名職稱：民政司專員 顏信吉

派赴國家：德國、波蘭、捷克

出國期間：106年9月12日至23日

報告日期：106年12月22日

摘要

考察德國、捷克與波蘭之政黨政治相關法制、管理實務及其發展經驗，可提供我國政黨政治相關制度參考，並有助落實於我國政黨法立法完成之相關執行作為。德國、波蘭、捷克都非常強調政黨資金的公開透明，落實政黨資金來源透明化，另對於政黨資金有一定查核機制，如資金來源有疑問，賦予相關部門調查權。又德國、波蘭及捷克之政黨，因政治制度與文化關係，並無政黨應該推派候選人參與選舉之強制規定，又如政黨受行政部門解散，均有司法救濟途徑。德國、波蘭及捷克對於政黨使用政府補助金，對其用途並無特別限制，亦無規定必須使用於婦女參政領域。

目次

壹、考察目的	1
貳、考察過程	2
參、考察重點	6
一、德國政黨制度及實務重點	6
二、德國聯邦東德統一社會黨專制政權重啟評估基金會重點	7
三、波蘭政黨制度及實務重點	9
四、捷克政黨制度及實務重點	10
肆、考察心得與建議	12
伍、附錄	14
附錄一：考察照片	14
附錄二：波蘭政黨法、捷克政黨法	15

壹、考察目的

自民國 76 年 7 月 14 日解嚴開放黨禁，78 年 1 月 27 日修正公布「非常時期人民團體組織法」（現行人民團體法前身）增列政治團體專章，賦予人民組織政黨及政治團體之法源依據後，我國民主政治與政黨政治邁入新紀元。當時立法院於討論該法修正案時，已有立法委員呼籲應制定「政黨法」，作為推動政黨政治之基礎，惟考量當時時空環境及人民組織政黨之迫切需求，爰先於該法訂定政黨及政治團體之相關規定，作為「政黨法」立法前之過渡。

為規劃設計符合民主憲政宏規之政黨法制，建構政黨公平合理競爭環境，以健全政黨政治，內政部前曾 4 度擬具「政黨法」草案，報經行政院核轉立法院審議，均無法獲致共識，遂未完成立法程序。截至民國 106 年 8 月 31 日為止，已有 328 個政黨依據人民團體法規定向內政部備案，為更加完備有關政黨管理制度，仍有必要參考已制定有政黨法國家之實務經驗，作為我國政黨制度設計及未來政黨法通過施行後之借鏡。

考察德國、捷克及波蘭政黨管理實務之主要目的，係考量德國於 1967 年制定政黨法，為各國訂定政黨專法的先驅，我國行政院版政黨法草案研擬階段參考該國立法例甚多，且該國政黨法施行迄今經歷多次修正，該國政黨法施行經驗，為我國法規訂定及實務作業之重要參考。又西元 1980 年代開始的第三波民主化潮流，與我國民主進程與時間相仿的捷克及波蘭，亦均於 1990 年初頒布政黨法，迄今施行亦將近 30 年，政黨管理法制與實務經驗與時俱進，而我國既有研究範圍以德國選舉制度、政治獻金制度為主，仍有必要再實際了解德國政黨相關法制轉變與實務運作情形。

此外，德國、捷克及波蘭地理位置相近，但政黨法訂定因素截然不同，冀能有效利用考察時間進行比較，第一手瞭解該等國家政黨管理制度及實務作業，亦可與各國優秀文官與相關團體當面交流實務經驗，除有助我國政黨法制設計之健全，對於未來我國政黨法立法完成後之實務運作亦有所助益。

貳、考察過程

考量出國考察經費有效運用及時間因素，本次出國考察經指派內政部民政司專員顏信吉 1 人辦理，自民國 106 年 9 月 11 日深夜自我國桃園機場搭機啟程，考察國家計德國、波蘭及捷克，至 106 年 9 月 23 日返抵國門，合計 12 日。

茲將考察行程及活動，依據考察日期臚列如下：

一、106 年 9 月 11 日深夜（星期一）至 12 日（星期二）

從臺灣桃園機場啟程，經由德國法蘭克福機場轉機前往德國首都柏林。

二、106 年 9 月 13 日（星期三）至 16 日（星期六）

（一）拜會我國駐德國代表處

拜會我國駐德國代表處時，承蒙我國陳副代表尚友接見，本次德國拜會相關機關、機構，係由駐德國代表處政務組周副組長素瑜協助與居中接洽，讓本次考察收穫甚多。由於我國與德國並無正式外交關係，且我國在拓展外交關係處境仍得受制於中國大陸因素，陳副代表在接見期間，分享我國在德國拓展經貿、科技、教育文化及政治層面，辦理外交事務所遭遇困難與獲得成果，從中也點出我國在德國拓展外交關係之機會與挑戰，並勉勵我等年輕公務員後輩可努力方向。

（二）拜會德國聯邦新聞局（Press and Information Office of the Federal Government）

原預定拜會德國聯邦內政部，除考量該機關為德國政黨管理主要機關之一外，並考量本次考察期間恰逢德國聯邦選舉，可藉此機會深刻了解政黨參加選舉情況，已由我國駐德代表處再代為洽定由主管政黨事務的司長接待與解說，但由於選舉事務繁忙，臨時改由具有法學博士學位與了解政黨運作實務的德國聯邦新聞局 Dr. Ulrich Stempel（Press and Public Relations Deputy Director General）為拜訪對象，由其解說德國政黨管理制度與實務情況。本次特別需要感謝此我國駐德國代表處協調折衝，在此過程，特能感受為我國辦理外交事務之艱辛。

（三）拜會德國基督教民主聯盟（Christlich Demokratische Union Deutschlands，簡稱 CDU）

德國基督教民主聯盟為德國執政黨，拜訪該黨目的主要在第一手了解在德國政黨法等規定下政黨運作實務情形，然而本次考察拜訪已接近 2017 年新一屆的德國聯邦議會議員選舉，經聯繫後由其智庫 Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS) 成員 Tobias Montag M.A. 幫忙接待。KAS 智庫名稱 Konrad Adenauer，正好是德意志聯邦共和國第一任總理的名字，該智庫也是由 Konrad Adenauer 所創，本次拜訪對象 Tobias Montag M.A. 隸屬於政策規劃事務團隊 (Politik und Beratung Team Innenpolitik)，嫻熟德國基督教民主聯盟政黨運作事務，使本次考察德國政黨制度與運作實務時，有來自德國政黨實務印證。

(四) 拜會德國聯邦東德統一社會黨專制政權重啟評估基金會 (Bundesstiftung zur Aufarbeitung der SED-Diktatur, 簡稱 Bundesstiftung Aufarbeitung)

德國聯邦東德統一社會黨專制政權重啟評估基金會，是由德國聯邦政府成立的基金會，負責兩德統一後有關前東德德國統一社會黨 (Sozialistische Einheitspartei Deutschlands, SED) 統治東德時所遺留的問題，包含人權侵害的調查與權利回復、黨產問題調查與處理，此外該基金會也負責人權與歷史教育、國際交流等事務。拜會該基金會目的主因我國也正推動政黨轉型與政黨財產處理等事務，期望藉由初步認識該基金會推動業務，初步了解統一的德國如何處理共產的過往，能夠對我國處理相關議題時有所助益。經過我國駐德代表處協助，德國聯邦東德統一社會黨專制政權重啟評估基金會由榮譽董事長 Rainer Eppelman 及副執行長 Dr. Robert Grünbaum 幫忙接待，其中 Rainer Eppelman 曾經擔任過前東德國防部長，在其詳細解說下，可以清晰了解德國面對與處理前東德 SED 統治時期的經驗。

(五) 參訪德國聯邦議會 (Deutscher Bundestag)

由於我國駐德國代表處恰好接待不同訪團，已安排好參訪德國聯邦議會，因此隨同前往參訪，對於在兩德未统一到統一，德國聯邦議會從波昂遷到柏林的演變歷史有深刻印象。

三、106 年 9 月 17 日 (星期日) 至 18 日 (星期一)

(一) 拜會我國駐波蘭代表處

在波蘭的考察行程，承蒙我國駐波蘭代表處指派政治組朱組長業信協助，其詳細解說我國在波蘭相關外交、經貿關係之現況，概略介紹波蘭政治體制與運作問題，並分享其在德國留學、學習波蘭文與辦理外交事務的經驗，有精通德語、波蘭語的朱組長協助，讓本次在波蘭考察時得以順利進行。

(二) 拜會波蘭全國選舉委員會 (Krajowe Biuro Wyborcze)

波蘭全國選舉委員會為該國主要負責政黨管理事務之機關，該委員會之組成，主要由憲法法庭法官、最高法院法官及最高行政法院法官共 9 人組成。經由駐波蘭代表處協助安排下，受訪對象為委員會之主管政黨事務部門主管 Krzysztof Lorentz，他以熱切的語調介紹波蘭政黨管理實務，並點出波蘭政黨法或有可再補強的地方，但需要考慮國會立法者通常不願意自己的政黨受到太多法律管制，因此衍生政黨因違法受政府取消資格後，還可以再依波蘭政黨法規定重新成立的案例。

四、106 年 9 月 19 日 (星期二) 至 21 日 (星期四)

(一) 拜會我國駐捷克代表處

拜會我國駐捷克代表處時，承蒙汪代表忠一接見，他詳細介紹我國在捷克拓展外交的現況，捷克是東歐國家中經濟發展最好的國家，也是我國在歐洲經貿事務比重與投資金額較高的國家，藉由我國民間投資實力，為我國在捷克外交經貿關係上加不少。另外，雖然捷克已經加入歐盟，但捷克政府、捷克人使用語言普遍還是以捷克語為主，不若波蘭願以使用英語的比例較高，因此承蒙我國駐捷克代表處政治組蘇組長國勤及代表處同仁協助，協助以捷克語溝通，否則在捷克相關考察效果將打折扣。

(二) 拜會捷克內政部 (Ministerstvo vnitra České republik)

捷克內政部是該國主管政黨事務機關，經由我國駐捷克代表處安排，由主管政黨事務司長受訪。

(三) 拜會捷克布拉格自由基金會 (Prague Freedom Foundation)

捷克布拉格自由基金會願景是將其對獨立自由新聞的信仰擴大到缺乏支持民主價值和透明度的國家，透過為個人、公私立大學及促進新聞自由和獨立的新聞組織

提供財政支持，去促進實踐新聞業的獨立性、透明度和客觀性。該基金會對於政黨相關事務著墨少，主要透過公共媒體傳播新聞獨立公正性理念與自由民主人權價值。

五、106年9月22日（星期五）至23日（星期六）

從捷克返程，由於班機銜接關係，改經由荷蘭阿姆斯特丹機場轉機返國。

參、考察重點

一、德國政黨制度及實務重點

(一) 基本運作規範

德國於 1967 年制定政黨法，為世界第 1 個制定政黨法國家，主要政黨主管機關為德國聯邦內政部。德國強調政黨參與選舉的必要性，政黨法中明定，政黨如於 6 年內未提出候選人推薦名單，參加德國聯邦議會或邦議會之選舉，喪失其做為政黨之法律地位。目前德國政黨分為全國型政黨及地方型政黨，前者主要參加全國性選舉，後者主要參加邦選舉。此外，德國政黨法強調平等原則，政府部門需平等對待政黨使用公共設施或提供政黨公共給付。

(二) 德國政黨法規範政黨應設立之內部組織

德國政黨法規範除了回應德國基本法明定政黨資金公開透明的要求之外，也強調政黨內部單位及程序遵守黨內民主原則。在政黨章程中必要規範的內容有名稱、所在地；黨員之入黨及退黨；黨員之權利與義務；黨員之紀律處分及除名；政黨內部單位架構；黨員大會及黨員代表大會召開及決議要件、應保留黨員大會及黨員代表大會議決之事項；推薦候選人程序；財務規範及公開程序等等，其中最特別的是設置政黨仲裁委員會，規範政黨應有仲裁委員獨立行使職權，解決政黨內部爭議或黨員權利爭議，以踐行黨內民主原則。

(三) 政黨財務來源及財務透明公開

德國政黨財務來源，主要有黨員黨費、政治獻金、政黨選舉補助金，德國政黨法未禁止政黨經營事業，但基於國情及公眾監督，政黨僅經營與宣傳本身理念相關出版品等出版事業，不會經營其他商業。

德國政黨財務公開透明的要求，係基於德國基本法第 21 條的憲法要求，政黨需建立會計制度，詳實記載資金收支使用，每年需要由會計師簽證財務報告後，向德國聯邦議會議長提出財務申報；對於故意申報不實、隱匿財產等情形，得移送法院

審查。由德國聯邦議會受理政黨財務申報事項，主要係考慮權力分立原則及防止行政部門濫用權力，造成政黨間競爭公平疑慮。

德國政黨法另明定，政黨選舉補助金之核發決定權，全國性選舉者，權責機關是德國聯邦議會，地方性選舉者，權責機關是德國各邦議會，並對於政黨補助金之補助，採取上限設計，不因政黨得票率愈高而領受愈多。

(四) 政黨解散

德國政黨運作享有高度自主性，如有政黨違法經依德國基本法第 21 條宣告政黨違憲解散者，由各邦政府指定之官署依法採取執行聯邦憲法法院之判決及其附帶強制命令所需之處置。政黨經違憲解散後，其財產需辦理清算，且不得成立替代組織。

(五) 其他重要特色

德國政黨使用政黨選舉補助金，並無使用用途限制，且無強制要求需投入促進婦女參政領域之規範，但實務上，德國主要政黨多有成立智庫，協助政黨辦理政策規劃、推行各種政治參與等情形。

二、德國聯邦東德統一社會黨專制政權重啟評估基金會重點

20 世紀的德國經歷了兩次不同的專制政權，包括 12 年的納粹法西斯（1933 - 1945）以及統治東德長達 40 年共產政權（1949 - 1989）。德國聯邦東德統一社會黨專制政權重啟評估基金會成立背景為，在 1992 年和 1998 年間，德國聯邦議會授權成立了兩個特別委員會，要求在連續兩個國會會期中調查統一社會黨專制的歷史與其對兩德統一後的影響。在調查委員會的建議下，德國聯邦議會在 1998 年制定法律並成立該基金會，在公眾間主動、多元與持續討論前東德共產專制政權在統一後的德國的影響，經費來源包含政府預算挹注，以及收歸國有的前東德 SED 黨產。

基金會收藏達到 4 萬 5 千樣紀念性物品，包含東德時期的禁書、異議活動資料等，並支援學術研究，主要工作項目包含：

1. 推動並支援專門探討東德社會、私有檔案及受難者組織、學術研究、政治教育等項目。
2. 維護、收藏及記錄當年反對東德 SED 專制政權的紀錄性物品。

- 3.提供政治受害者心理及法律上的協助。
- 4.基金會宗旨相關國際交流合作。
- 5.出版書籍及舉辦活動以促進公眾討論。

進一步而言，前東德 SED 專制政權垮台後，經歷德國國會制定相關法律處理之後，該基金會與相關政府機關繼續協助處理前東德 SED 專制政權遺緒的範圍包含：

(一) 秘密檔案的保留與解密

1950 年東德政治警察 MfS (俗稱 Stasi) 成立，對東德人民進行無所不在的偵防工作，至東德 SED 政權垮台前，40 年間有將近 60 萬名線人及 25 萬名正式員工監視人民的生活。在兩德統一後，德國政府立法保存該類秘密檔案，並陸續進行解密，對於德國進行轉型正義奠定重要的基礎。

(二) 開放民眾申請攸關個人之秘密檔案及政府人事除垢

自 1991 年來，政府成立 BStU 受理民眾查詢攸關個人之秘密檔案，已經超過 200 萬人查詢。在聯邦及各邦政府擔任公務員，需要接受調查有無在東德時期擔任政治警察的相關查詢，並由 BStU 負責提供與解釋資料，層級愈高之公務員，受到較嚴格任用限制，有關政府人事除垢的措施，在 2006 年已經縮減，僅限於特殊情況才需要進行個人背景調查。

(三) 法院處理東德共黨時期的冤獄、不當殺害等案件

1990 年代開始，德國法院陸續對於東德時期人民遭受冤獄、不當審判、不當殺害案件等進行調查與判決恢復權利及賠償事宜；德國檢察官亦對加害者著手進行調查及起訴，由法院依法審判是否有罪，全面性解決東德時期的冤獄及非正義法律措施等案件。

(四) 恢復平反榮譽、補償金、資產返還

東德時期對於人民的非正義對待，包含政治因素逮捕判刑、資產徵收等事宜，在兩德統一後，德國政府開始予以調查與補償，對於所謂政治犯給予名譽恢復及補償金，並且對於前東德 SED 政黨黨產進行調查，調查與返回當時利用不當公權力徵收人民財產，以及不當取得的財產收歸國有。

在兩德統一後，前東德 SED 黨仍繼續存在，但已服膺德國民主法治進行轉型，

接受政黨法等法律規範，目前政黨名稱為 *Partei des Demokratischen Sozialismus* (PDS)，但有關前東德 SED 專制時期所遺留問題，包含黨產追查及處理等，仍由德國政府及該基金會持續向 PDS 調查與處理。

三、波蘭政黨制度及實務重點

(一) 基本運作規範

波蘭於 1990 年制定政黨法，使政黨運作有所依循，目前政黨主要主管機關為波蘭全國選舉委員會。政黨必須經向波蘭法院同意登記，才有資格成為政黨，參加波蘭政黨者，必須為年滿 18 歲以上的公民。

(二) 組織政黨門檻

目前波蘭政黨約 360 個，其中參與選舉運作者僅 71 個。在波蘭成立政黨，須由波蘭 18 歲以上公民 3 人籌組，並經過 18 歲以上公民 1,000 人連署，向法院提出申請登記成立政黨，該申請應附有政黨章程及制式表件（需可識別是否為波蘭 18 歲以上公民）。如政黨經法院同意登記成立後，即具有法人格；如法院否准登記為政黨，則往上級法院繼續救濟。其中，政黨章程需載明入黨與退黨之方法、政黨職員的選任與任期、政黨財產的管理方式等內容。

(三) 政黨財務來源及財務透明公開

波蘭政黨被嚴格禁止經營事業及收受企業政治獻金，政黨財務來源僅黨費、自然人之政治獻金，以及政黨選舉補助金。政黨須建立會計制度，記錄經費收支情況，年度終了需提供波蘭全國選舉委員會審查並公開。波蘭全國選舉委員會如認為政黨有違法情事，可向法院提出處分要求，但法院具有政黨資金最終查核權及適法性決定權。

(四) 其他重要特色

1. 依據波蘭政黨法的規定，政黨並未強制需要參與選舉。
2. 政黨被法院解散後，仍然可以使用同樣名稱再申請成立。
3. 政黨選舉補助金並無使用用途限制，亦無規範需用於促進婦女參政。

4.政黨可公平使用公共資源，但不得在政府機關設立任何政黨單位。

四、捷克政黨制度及實務重點

（一）基本運作規範

捷克於 1991 年制定政黨法，作為政黨運作之準據，目前政黨主管機關為捷克內政部。政黨運作不得違反憲法、法律及不可推翻國家，必須依據民主原則組織運作，且必須與國家保持距離，不可混淆國家與政黨之分際。捷克公民須為年滿 18 歲以上，才可以加入政黨。

（二）組織政黨門檻

目前捷克政黨大約 200 餘個（包含地方性政黨），在國會佔有席次政黨有 8 個。依據捷克政黨法的規定，捷克公民年滿 18 歲以上，至少 3 位以上組成政黨籌備會，並經過 1,000 位 18 歲以上公民連署後，依據規定提出資料，向捷克內政部申請成立政黨。該類資料內容包含：

- 1.籌組政黨的 3 位發起籌備人姓名、生日及居住地等個人資料，連署人姓名、生日及居住地等個人資料。
- 2.政黨名稱及名稱縮寫。
- 3.黨員的權利義務內容。
- 4.政黨內部組織、黨內仲裁單位等。
- 5.收取黨費方法。
- 6.政黨編制年度財務報告之方式。

捷克內政部受理申請後，應依捷克政黨法規定加以審查，於一定期限內做成許可成立，或者不許可成立之決定。如果捷克內政部做成不許可決定，政黨籌組人可以向捷克法院提出訴訟救濟。

（三）政黨財務來源及財務透明公開

依據捷克政黨法的規定，政黨的財務來源包括黨費、政治獻金、政府補助金。政黨黨費的收取需於政黨章程明訂，可在法律規定條件下，向一般民眾收取政治獻金，而政黨可以擁有動產與不動產，享有使用、收益及處分的權利，尤其特別的是，政黨

在遵守一定法律條件下可經營事業，產生收益可作為政黨資金來源，但政黨不可在國外擁有財產，也不得收受來自國外資金。

政黨財務報告必須依據政黨法規定完全透明公開，必須將財務公開報告登載於政府網頁。在政黨財務管理部分，政黨必須建立會計制度，記載資金收支情況與用途，年度財務報告需要由會計師簽證，而捷克內政部具有查核政黨財務的權力，如認為有違法事由，可移送法院審理。另外，來自捷克政府的政黨補助金，政黨使用時並沒有用途限制。

（四）政黨解散與暫停活動

政黨的解散，其中一個途徑是自行決定解散，或與其他政黨合併而解散。另一個途徑係經過法院決定解散，尤其在政黨發生違法行為，而由相關主管機關移送法院審查後決定依法解散。政黨解散後，其財產需要辦理清算。

另外，政黨如有違法行為，經移送法院審理後，法院可就尚未達到解散條件之違法行為，命政黨暫停活動，最長期間可達到 1 年。

（五）其他重要特色

- 1.捷克政黨不以參加選舉為必要，可自由選擇是否投入選舉。
- 2.又如政黨因違法行為，受捷克法院及歐盟法院註銷政黨資格後，被註銷政黨資格者，不可以同名字申請成立。

肆、考察心得與建議

對於本次出國考察比較德國、波蘭及捷克政黨制度與實務情況後，茲臚列心得與建議如下，作為我國未來研修政黨相關制度設計之參考：

一、政黨與一般團體有所區別，政黨仍有需要規範參加選舉。

對於政黨是否需要參加選舉，作為持續成立之要件，關係到國家對於政黨運作管理之寬鬆。以德國而言，屬於推動與施行政黨法之老牌國家，德國政黨法已明文，政黨須於 6 年內參加德國聯邦議會或各邦議會之選舉，否則將失去作為政黨之法律地位。但是，在波蘭及捷克兩國是從 1980 年代開始的第三波民主運動，均 1990 年代初制定政黨法，而其未規範政黨必須持續參加選舉之條件，對於政黨管理較為寬鬆。

德國是老牌內閣制國家，雖然曾經歷納粹及東西德分裂、東德受共產統治時期，使得德國民主政治曾受嚴峻挑戰，比較而言，德國內閣制及政黨運作，的確仍較波蘭、捷克成熟，爰如為利政黨政治及政黨運作穩定，並考量政黨享有政黨專屬權益，仍有需要規範其需要參加選舉，以積極形成國民意志，實踐政治權利。因而，我國政黨法立法時，建議仍以參採德國政黨法規定政黨仍需於一定期間內參加選舉，否則將喪失政黨資格，仍為一般人民團體。

二、政黨財務公開透明應有需要，而政黨選舉補助金可審酌設定上限。

德國基本法第 21 條已明文規定，政黨財務應公開透明，德國政黨法也明定政黨財務需要公開透明，財務收支需要詳列記帳，年度財務報告需要會計師簽證後，報經主管機關查核，而在波蘭與捷克政黨法，也有相同政黨財務透明、簽證及主管機關查核之要求。考量我國政黨管理制度，在人民團體法時期，尚無財務公開透明之強制要求，在我國甫公布施行之政黨法已納入政黨公開財務之規範，而對於政黨財務查核，係以政治獻金法規定，由監察院查核政治獻金收取情形為主，比較德國、波蘭與捷克後，制度設計上應屬妥當。然而，考量國家與政黨仍應互相獨立，避免政黨靠國家補助存活情況，仍有進一步參考德國政黨法對於政黨選舉補助金之補助上限

規定，未來我國研修政黨補助金制度時，考慮納入國家補助之上限。

三、對於黨內民主要求及實踐，宜建立輔導機制。

德國、波蘭及捷克對於政黨內部民主組織及民主程序之要求，以德國政黨法規範較為週延，我國政黨法亦同樣制度要求政黨必須遵循民主原則，並設立黨內仲裁機制確保落實黨內民主機制。然而，目前我國已依法備案之政黨數已超過 330 個，在人民團體法作為政黨管理依據時期，對於黨內民主之要求程度不高，因而多數政黨並無黨內仲裁單位之設置，對於黨內民主程序之認識，也較為缺乏，爰在我國通過政黨法後，仍有需要輔導協助政黨轉型，設置黨內仲裁單位，並認識黨內民主機制，以具體落實黨內民主理念。

四、政黨補助金之運用範圍，可考量不管制用途，如有管制必要，仍應限縮管制範圍。

在德國、波蘭及捷克三個國家，對於政府補助政黨之政黨選舉補助金，並無特別明定使用範圍，但對於政黨財務透明程度要求甚為嚴格，其主要在使用公開透明方式，透過公眾監督力量，促使政黨謹慎使用其所領受國家補助。考量我國政黨法在立法同時，各界或有認為政黨領受政黨補助金，應投入婦女、智庫等領域，並受政府監督有無明確投入該領域，此措施雖立意良好，然而政府部門該如何確認政黨所使用均符合法律要求？又是否代表政府主管機關即具有查核政黨資金使用權，而干涉政黨自主？倘立法者認為有管制政黨補助金之使用範圍，仍應基於尊重政黨自主自律，限縮管制範圍，並有待進一步細緻化如何執行，避免規定流於形式，而無法落實。未來仍可參酌德國、波蘭及捷克政黨制度，強化政黨資金運用公開透明程度，落實公眾監督。

伍、附錄

附錄一：考察照片

拜訪我國駐德代表處，與陳副代表尚友合影。

拜訪德國聯邦新聞局，與 Dr. Ulrich Strempele 合影。

拜訪德國拜會德國基督教民主聯盟的 KAS 智庫，與 Tobias Montag M.A.及其同事合影。

拜訪德國聯邦東德統一社會黨專制政權重啟評估基金會，與榮譽董事長 Rainer Eppelman 及副執行長 Dr. Robert Grünbaum 合影。

附錄二：波蘭政黨法、捷克政黨法

USTAWA
z dnia 27 czerwca 1997 r.
o partiach politycznych
(Dziennik Ustaw z 2017 r. poz. 876 oraz 1089)

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Partia polityczna jest dobrowolną organizacją, występującą pod określoną nazwą, stawiającą sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej.

2. Partia polityczna może korzystać z praw wynikających z ustaw po uzyskaniu wpisu do ewidencji partii politycznych.

Art. 2. 1. Członkami partii politycznych mogą być obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, którzy ukończyli 18 lat.

2. Zakaz przynależności do partii politycznych określają odrębne ustawy.

Art. 3. Partia polityczna opiera swoją działalność na pracy społecznej członków; do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników.

Art. 4. Organy władzy publicznej są obowiązane do równego traktowania partii politycznych.

Art. 5. Partiom politycznym zapewnia się dostęp do publicznej radiofonii i telewizji na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Art. 6. Partie polityczne nie mogą wykonywać zadań zastrzeżonych w przepisach prawa dla organów władzy publicznej ani zastępować tych organów w wykonywaniu ich zadań.

Art. 7. Partia polityczna nie może posiadać jednostek organizacyjnych w zakładach pracy.

Rozdział 2
Struktura i zasady działania partii politycznych

Art. 8. Partie polityczne kształtują swoje struktury oraz zasady działania zgodnie z zasadami demokracji, w szczególności przez zapewnienie jawności tych struktur, powoływania organów partii w drodze wyborów i podejmowania uchwał większością głosów.

Art. 9. 1. Statut partii politycznej określa jej cele, strukturę i zasady działania, a w szczególności:

- 1) nazwę, skrót nazwy i siedzibę partii;
- 2) sposób nabywania i utraty członkostwa;
- 3) prawa i obowiązki członków;
- 4) organy partii, w tym organy reprezentujące partię na zewnątrz oraz uprawnione do zaciągania zobowiązań majątkowych, ich kompetencje oraz czas trwania ich kadencji;
- 5) tryb dokonywania wyboru organów partii i uzupełniania składów tych organów;
- 6) sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, uzyskiwania środków finansowych oraz tryb sporządzania i zatwierdzania informacji o działalności finansowej partii;
- 7) zasady tworzenia i znoszenia terenowych jednostek organizacyjnych partii;
- 8) zasady dokonywania zmian statutu;
- 9) sposób rozwiązania się partii oraz tryb połączenia z inną partią lub innymi partiami.

2. Statut partii politycznej uchwała zgromadzenie ogólne członków partii lub zgromadzenie ich demokratycznie wybranych przedstawicieli.

Art. 10. Członek partii politycznej ma prawo do wystąpienia z niej.

Rozdział 3 **Ewidencja partii politycznych**

Art. 11. 1. Partię polityczną zgłasza się do ewidencji partii politycznych, zwanej dalej "ewidencją", prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Warszawie, zwany dalej "Sądem".

2. Zgłoszenie powinno zawierać nazwę, skrót nazwy i określenie adresu siedziby partii politycznej oraz imiona, nazwiska i adresy osób wchodzących w skład organów uprawnionych w statucie do reprezentowania partii na zewnątrz oraz do zaciągania zobowiązań majątkowych. Do zgłoszenia można załączyć wzorzec symbolu graficznego partii politycznej.

3. Do zgłoszenia należy załączyć:

- 1) statut partii politycznej;
- 2) wykaz zawierający imiona, nazwiska, adresy zamieszkania, numery ewidencyjne PESEL i własnoręczne podpisy popierających zgłoszenie co najmniej 1000 obywateli polskich, którzy ukończyli 18 lat i mają pełną zdolność do czynności prawnych; każda strona wykazu powinna być opatrzona adnotacją zawierającą nazwę partii politycznej zgłaszanej do ewidencji.

4. Do zbierania podpisów osób popierających zgłoszenie, o których mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. - Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. poz. 1485).

5. Nazwa, skrót nazwy i symbol graficzny partii politycznej powinny odróżniać się wyraźnie od nazw, skrótów nazw i symboli graficznych partii już istniejących.

6. Zgłoszenia dokonują 3 osoby spośród osób, o których mowa w ust. 2, przyjmując odpowiedzialność za prawdziwość danych zawartych w zgłoszeniu.

Art. 12. 1. Sąd dokonuje wpisu partii politycznej do ewidencji niezwłocznie, jeżeli zgłoszenie jest zgodne z przepisami prawa.

2. Przez wpis rozumie się także zmianę oraz wykreślenie wpisu.

3. Sprawy o wpis do ewidencji rozpoznaje się na posiedzeniu niejawnym; Sąd może zarządzić wyznaczenie rozprawy.

4. Sąd wydaje orzeczenie w formie postanowienia.

5. Od postanowienia w przedmiocie wpisu przysługuje apelacja, chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Art. 13. 1. Jeżeli zgłoszenie partii politycznej do ewidencji zostało dokonane z naruszeniem przepisów art. 11 ust. 2-6, Sąd wzywa zgłaszających do usunięcia stwierdzonych wad w wyznaczonym przez siebie terminie, nie dłuższym niż 3 miesiące.

2. W przypadku nieusunięcia wad w terminie i w sposób wskazany przez Sąd, Sąd wydaje postanowienie o odmowie wpisu partii politycznej do ewidencji.

3. Postanowienie może być zaskarżone w terminie 14 dni od jego doręczenia lub ogłoszenia na posiedzeniu jawnym.

Art. 14. 1. W razie powstania wątpliwości co do zgodności z Konstytucją celów lub zasad działania partii politycznej określonych w statucie zgodnie z art. 9 ust. 1, Sąd postanawia o zawieszeniu postępowania, o którym mowa w art. 12, i występuje do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem w sprawie zgodności statutu z Konstytucją.

2. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 1, zażalenie nie przysługuje.

3. Jeżeli Trybunał Konstytucyjny wyda orzeczenie o niezgodności z Konstytucją statutu lub jego części, Sąd odmawia wpisu partii do ewidencji.

4. Postanowienie Sądu, o którym mowa w ust. 3, nie podlega zaskarżeniu.

Art. 15. Prawomocne postanowienia Sądu w sprawach o wpis do ewidencji ogłasza się nieodpłatnie w "Monitorze Sądowym i Gospodarczym" oraz przekazuje Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 16. Partia polityczna nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania do ewidencji.

Art. 17. Nazwa, skrót nazwy i symbol graficzny partii politycznej zgłoszonej do ewidencji w sposób określony w art. 11 korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla dóbr osobistych.

Art. 18. 1. Ewidencja wraz z tekstami statutów partii politycznych jest jawna.

2. Każdemu przysługuje prawo otrzymywania od Sądu uwierzytelnionych odpisów i wyciągów z ewidencji i statutów partii politycznych.

3. Odpisy i wyciągi podlegają opłacie. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa.

4. (uchylony).

Art. 19. 1. Partia polityczna jest obowiązana zawiadomić Sąd o:

1) zmianie statutu partii;

2) zmianie adresu siedziby partii;

3) zmianach w składzie organów uprawnionych w statucie do reprezentowania partii na zewnątrz oraz do zaciągania zobowiązań majątkowych.

2. Partia polityczna zawiadamia Sąd o zmianach określonych w ust. 1 niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia dokonania tych zmian.

Art. 20. 1. W przypadku niespełnienia przez partię polityczną wymogów określonych w art. 19 Sąd wzywa właściwy organ partii politycznej do złożenia wyjaśnień lub uzupełnienia brakujących danych w wyznaczonym przez siebie terminie, nie krótszym niż 3 miesiące. W razie powstania wątpliwości Sąd bada, czy dochowany został tryb dokonywania wyboru organów partii oraz uzupełniania składów tych organów, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 5.

2. W razie bezskutecznego upływu terminu, o którym mowa w ust. 1, Sąd wydaje postanowienie o wykreśleniu wpisu partii politycznej z ewidencji.

Art. 21. 1. W razie powstania wątpliwości co do zgodności z Konstytucją celów lub zasad działania partii politycznej określonych w statucie, Sąd postanawia o zawieszeniu postępowania, o którym mowa w art. 12 ust. 2, i występuje do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem w sprawie zgodności zmian statutu z Konstytucją.

2. Jeżeli Trybunał Konstytucyjny wyda orzeczenie o niezgodności z Konstytucją zmian statutu, Sąd odmawia wpisu tych zmian do ewidencji partii politycznych.

3. Przepisy art. 14 ust. 2 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 22. W sprawach o wpis partii politycznej do ewidencji stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy, z tym że kasacja przysługuje jedynie od postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie wpisu lub wykreślenia wpisu z ewidencji.

Art. 23. Minister Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, wzór i sposób prowadzenia ewidencji partii politycznych oraz szczegółowe zasady wydawania odpisów i wyciągów, o których mowa w art. 18.

Rozdział 4

Finanse i finansowanie partii politycznych

Art. 23a. Źródła finansowania partii politycznych są jawne.

Art. 24. 1. Majątek partii politycznej powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, z dochodów z majątku oraz z określonych ustawami dotacji i subwencji.

2. Majątek partii politycznej może być przeznaczony tylko na cele statutowe lub charytatywne.
3. Partia polityczna nie może prowadzić działalności gospodarczej.
4. Partia polityczna może pozyskiwać dochody z majątku pochodzące jedynie:
 - 1) z oprocentowania środków zgromadzonych na rachunkach bankowych i lokatach;
 - 2) z obrotu obligacjami Skarbu Państwa i bonami skarbowymi Skarbu Państwa;
 - 3) ze zbycia należących do niej składników majątkowych;
 - 4) z działalności, o której mowa w art. 27.
5. Partia polityczna może użyczać posiadane przez siebie nieruchomości i lokale jedynie na biura poselskie, senatorskie oraz biura radnych gminy, powiatu albo województwa.
6. Partia polityczna nie może przeprowadzać zbiórek publicznych.
7. Partia polityczna może zaciągać kredyty bankowe na cele statutowe.
8. Partia polityczna może gromadzić środki finansowe jedynie na rachunkach bankowych, z zastrzeżeniem art. 26a.

Art. 25. 1. Partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem przepisów art. 24 ust. 4 i 7, art. 28 ust. 1 oraz przepisów ustaw dotyczących wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego w zakresie dotacji podmiotowej.

2. (uchylony).

3. (uchylony).

4. Łączna suma wpłat od osoby fizycznej na rzecz partii politycznej, z wyłączeniem składek członkowskich w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę, oraz wpłat na Fundusz Wyborczy partii politycznej, nie może przekraczać w jednym roku 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę.

4a. Przepisy ust. 1 i 4 stosuje się odpowiednio do wartości niepieniężnych.

5. Jednorazowa wpłata kwoty przekraczającej minimalne wynagrodzenie za pracę, ustalone na podstawie odrębnych przepisów, obowiązujące w dniu poprzedzającym wpłatę, może być dokonywana na rzecz partii politycznej jedynie czekiem rozrachunkowym, przelewem lub kartą płatniczą.

Art. 25a. 1. Poręczycielem kredytu, o którym mowa w art. 24 ust. 7, może być wyłącznie obywatel polski mający miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że zobowiązanie poręczyciela nie może być wyższe od wymienionej w art. 25 ust. 4 łącznej sumy wpłat od osoby fizycznej.

2. Poręczenie kredytu, o którym mowa w ust. 1, jest niezbywalne.

Art. 26. (uchylony).

Art. 26a. Obowiązek gromadzenia środków pieniężnych przez partię polityczną na rachunkach bankowych nie dotyczy kwot ze składek członkowskich w wysokości nieprzekraczającej od jednego członka w jednym roku minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę, pozostawionych w terenowych jednostkach organizacyjnych partii - z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z bieżącą działalnością.

Art. 27. Prowadzenie przez partię polityczną działalności własnej polegającej na sprzedaży tekstu statutu lub programu partii, a także przedmiotów symbolizujących partię i wydawnictw popularyzujących cele i działalność partii politycznej oraz na wykonywaniu odpłatnie drobnych usług na rzecz osób trzecich z wykorzystaniem posiadanego sprzętu biurowego nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu odrębnych przepisów.

Art. 28. 1. Partia polityczna, która:

- 1) w wyborach do Sejmu samodzielnie tworząc komitet wyborczy otrzymała w skali kraju co najmniej 3% ważnie oddanych głosów na jej okręgowe listy kandydatów na posłów albo

2) w wyborach do Sejmu weszła w skład koalicji wyborczej, której okręgowe listy kandydatów na posłów otrzymały w skali kraju co najmniej 6% ważnie oddanych głosów, ma prawo do otrzymywania przez okres kadencji Sejmu, w trybie i na zasadach określonych w niniejszej ustawie, subwencji z budżetu państwa na działalność statutową, zwanej dalej "subwencją".

2. Subwencja przysługująca koalicji wyborczej partii politycznych dzielona jest na rzecz partii wchodzących w jej skład w proporcjach określonych w umowie zawiązującej koalicję wyborczą. Proporcje określone w tej umowie nie mogą być zmienione.

3. Umowa zawiązująca koalicję wyborczą przedkładana jest do rejestracji w Państwowej Komisji Wyborczej pod rygorem nieważności.

4. Jeżeli partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej nie określiły w umowie zawiązującej koalicję wyborczą proporcji, o których mowa w ust. 2, subwencja nie przysługuje.

5. W przypadku rozwiązania się koalicji wyborczej po uzyskaniu prawa do subwencji, subwencja przysługuje partiom politycznym wchodzącym w skład koalicji wyborczej w proporcjach określonych w umowie zawiązującej koalicję wyborczą.

6. Subwencja, o której mowa w ust. 1, przysługuje poczynając od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym odbyły się wybory. Subwencja wypłacana jest do końca roku, w którym odbywają się kolejne wybory, z zastrzeżeniem art. 32.

Art. 29. 1. Wysokość rocznej subwencji, o której mowa w art. 28, dla danej partii politycznej albo koalicji wyborczej ustalana jest na zasadzie stopniowej regresji proporcjonalnie do łącznej liczby głosów ważnych oddanych na listy okręgowe kandydatów na posłów tej partii albo koalicji wyborczej, w rozbiu na liczby głosów odpowiadające poszczególnym przedziałom określonym w procentach, według następującego wzoru:

$$S = W_1 \times M_1 + W_2 \times M_2 + W_3 \times M_3 + W_4 \times M_4 + W_5 \times M_5$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

S - kwotę rocznej subwencji,

W1-5 - liczby głosów kolejno obliczane dla każdego wiersza poniższej tabeli, podane odrębnie w wyniku rozbięcia łącznej liczby głosów ważnych oddanych w skali kraju łącznie na listy okręgowe kandydatów na posłów danej partii politycznej albo koalicji wyborczej, odpowiednio do wyznaczonego w procentach przedziału,

M1-5 - wysokość kwoty w złotych dla kolejnych wierszy poniższej tabeli:

Wiersz	Głosy ważne oddane w całym kraju łącznie na listy okręgowe kandydatów na posłów danej partii politycznej albo koalicji wyborczej w rozbiu odpowiednio dla każdego przedziału		Wysokość kwoty za jeden głos (M)
	procent	liczba głosów (W)	
1	do 5%		5 złotych 77 groszy
2	powyżej 5% do 10%		4 złote 61 groszy
3	powyżej 10% do 20%		4 złote 4 grosze
4	powyżej 20% do 30%		2 złote 31 groszy
5	powyżej 30%		87 groszy

2. Roczna subwencja, w kwocie ustalonej na podstawie ust. 1 i art. 28, jest każdego roku w okresie kadencji Sejmu wypłacana danej partii politycznej w czterech równych kwartalnych ratach, z zastrzeżeniem art. 32.

3. Podstawę wypłacenia subwencji stanowi złożenie przez organ partii politycznej statutowo uprawniony do jej reprezentowania na zewnątrz, w terminie do 31 marca każdego roku, wniosku o wypłacenie subwencji na dany rok, sporządzonego na urzędowym formularzu i potwierdzonego przez Państwową Komisję Wyborczą w przedmiocie uprawnienia do subwencji oraz jej wysokości.

4. Środki finansowe pochodzące z subwencji gromadzi się na osobnym subkoncie rachunku bankowego partii politycznej. Przekazania subwencji na wskazany przez partię polityczną rachunek bankowy dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych.

5. Pierwsza kwartalna rata przysługującej partii politycznej subwencji wypłacona zostanie najpóźniej 30 dnia od dnia ogłoszenia przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" informacji o przyjętych i odrzuconych sprawozdaniach wyborczych komitetów wyborczych.

6. (uchylony).

7. (uchylony).

Art. 30. 1. Partia polityczna tworzy Fundusz Ekspercki.

2. Środki finansowe gromadzone w ramach Funduszu Eksperckiego mogą pochodzić jedynie z wpłat własnych partii politycznej.

3. Partia polityczna, która otrzymuje subwencję, przekazuje od 5% do 15% subwencji na Fundusz Ekspercki.

4. Środki finansowe zgromadzone w ramach Funduszu Eksperckiego mogą być wykorzystane na finansowanie ekspertyz prawnych, politycznych, socjologicznych i społeczno-ekonomicznych oraz finansowanie działalności wydawniczo-edukacyjnej, związanych z działalnością statutową partii politycznej.

5. Środki finansowe Funduszu Eksperckiego gromadzi się na oddzielnym subkoncie rachunku bankowego partii politycznej.

Art. 31. 1. W razie połączenia się partii politycznej z inną partią lub partiami subwencja, o której mowa w art. 28, przysługuje nowej partii w wysokości równej sumie subwencji ustalonych dla łączących się partii.

2. Subwencja jest wypłacana na podstawie wniosku złożonego przez właściwy organ nowej partii politycznej, począwszy od miesiąca, w którym Sąd dokonał odpowiedniego wpisu w ewidencji.

3. W przypadkach, o których mowa w art. 45, subwencja przysługująca partii politycznej nie jest wypłacana począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym partia polityczna rozwiązała się lub Sąd zarządził jej likwidację.

Art. 32. W razie skrócenia kadencji Sejmu prawo do subwencji przysługujących partiom politycznym wygasa z końcem kwartału, w którym zakończyła się kadencja Sejmu.

Art. 33. 1. Wydatki związane z subwencją pokrywane są z budżetu państwa w części Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb składania wniosku, o którym mowa w art. 29 ust. 3, oraz szczegółowe zasady wypłacania subwencji;
- 2) po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, wzór urzędowego formularza wniosku, o którym mowa w art. 29 ust. 3.

Art. 34. 1. Partie polityczne sporządzają coroczną informację finansową o otrzymanej subwencji oraz o poniesionych z subwencji wydatkach, zwaną dalej "informacją".

2. Partie polityczne składają informację za rok kalendarzowy Państwowej Komisji Wyborczej w terminie do 31 marca następnego roku.

3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określa, w drodze rozporządzenia, wzór informacji, wraz z niezbędnymi wyjaśnieniami co do sposobu jej sporządzania, i zakres zawartych w niej danych, tak aby umożliwiły w szczególności rzetelną weryfikację danych dotyczących przeznaczenia pieniędzy z subwencji, w tym z Funduszu Eksperckiego.

4. Informacja składana jest wraz z załączonym sprawozdaniem biegłego rewidenta, którego wybiera Państwowa Komisja Wyborcza. Koszty sporządzenia sprawozdania przez biegłego rewidenta pokrywane są przez Krajowe Biuro Wyborcze.

4a. Informację składa się na piśmie oraz na informatycznym nośniku danych, którego rodzaj i format oprogramowania określa minister właściwy do spraw finansów publicznych w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3.

5. Informację Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie 14 dni od dnia złożenia jej Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 34a. 1. Państwowa Komisja Wyborcza w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia informacji:

- 1) przyjmuje informację bez zastrzeżeń;
- 2) przyjmuje informację ze wskazaniem uchybień;
- 3) odrzuca informację.

1a. Odrzucenie informacji następuje w razie stwierdzenia wykorzystania przez partię polityczną środków z otrzymanej subwencji na cele niezwiązane z działalnością statutową.

2. W razie zaistnienia wątpliwości co do prawidłowości lub rzetelności informacji Państwowa Komisja Wyborcza może zwrócić się do danej partii politycznej o usunięcie wad informacji lub o udzielenie wyjaśnień w określonym terminie.

3. Państwowa Komisja Wyborcza, badając informację, może zlecać sporządzanie ekspertyz lub opinii.

4. Organy administracji publicznej udzielają Państwowej Komisji Wyborczej, na jej żądanie, pomocy niezbędnej w badaniu informacji.

4a. Organy kontroli, rewizji i inspekcji, działające w administracji rządowej i samorządzie terytorialnym, współpracują z Państwową Komisją Wyborczą i są obowiązane do udostępniania Państwowej Komisji Wyborczej, na jej wniosek, wyników postępowań kontrolnych prowadzonych przez te organy.

5. W terminie 30 dni od dnia ogłoszenia informacji, o którym mowa w art. 34 ust. 5:

- 1) partie polityczne,
 - 2) stowarzyszenia i fundacje, które w swoich statutach przewidują działania związane z analizą finansowania partii politycznych
- mogą zgłaszać do Państwowej Komisji Wyborczej umotywowane pisemne zastrzeżenia co do informacji.

6. Państwowa Komisja Wyborcza w terminie 60 dni od zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w ust. 5, udziela pisemnej odpowiedzi na zastrzeżenie.

Art. 34b. 1. W przypadku odrzucenia informacji przez Państwową Komisję Wyborczą partia polityczna ma prawo, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu informacji, wnieść do Sądu Najwyższego skargę na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odrzucenia informacji.

2. Rozpatrzenie skargi przez Sąd Najwyższy następuje w składzie 7 sędziów. Do rozpatrzenia skargi stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

3. Sąd Najwyższy rozpatruje skargę i wydaje w tej sprawie orzeczenie w terminie 60 dni od dnia doręczenia skargi. Od orzeczenia Sądu Najwyższego nie przysługuje środek prawny.

4. Jeżeli Sąd Najwyższy uzna skargę, o której mowa w ust. 1, za zasadną, Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie wydaje postanowienie o przyjęciu informacji.

Art. 34c. 1. Partia polityczna traci przez rok prawo do otrzymania subwencji, jeżeli:

- 1) nie złoży informacji w terminie określonym w art. 34 ust. 2 lub
- 2) informacja zostanie odrzucona przez Państwową Komisję Wyborczą albo
- 3) Sąd Najwyższy oddalił skargę, o której mowa w art. 34b ust. 1.

2. Utrata przez partię polityczną prawa do subwencji następuje w następnym roku kalendarzowym po roku, w którym wystąpiło zdarzenie, o którym mowa w ust. 1.

Art. 35. 1. Partia polityczna tworzy stały Fundusz Wyborczy w celu finansowania udziału partii politycznej w wyborach do Sejmu i do Senatu, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach organów samorządu terytorialnego.

2. Wydatki partii politycznej na cel, o którym mowa w ust. 1, mogą być dokonywane tylko za pośrednictwem Funduszu Wyborczego od dnia rozpoczęcia kampanii wyborczej. W tym celu środki pieniężne przekazywane są na odrębny rachunek bankowy odpowiedniego komitetu wyborczego.

3. O utworzeniu Funduszu Wyborczego, a także o jego likwidacji partia polityczna zawiadamia Państwową Komisję Wyborczą.

4. Nazwa funduszu brzmi: "Fundusz Wyborczy (nazwa partii)".

Art. 35a. 1. Za gospodarkę finansową Funduszu Wyborczego odpowiedzialny jest i prowadzi ją jego pełnomocnik finansowy.

2. Pełnomocnikiem finansowym nie może być:

- 1) kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, posła, senatora lub radnego;
- 2) funkcjonariusz publiczny, w rozumieniu art. 115 § 13 Kodeksu karnego.

3. Można być pełnomocnikiem tylko jednego Funduszu Wyborczego.

Art. 36. 1. Środki finansowe gromadzone w ramach Funduszu Wyborczego mogą pochodzić z wpłat własnych partii politycznej oraz darowizn, spadków i zapisów.

2. (uchylony).

3. Środki finansowe Funduszu Wyborczego gromadzi się na oddzielnym rachunku bankowym.

Art. 36a. 1. Łączna suma wpłat osoby fizycznej na Fundusz Wyborczy danej partii politycznej w jednym roku nie może przekraczać 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę.

2. Jeżeli w danym roku kalendarzowym odbywają się więcej niż jedno wybory lub referenda ogólnokrajowe, łączne sumy wpłat na Fundusz Wyborczy, o których mowa w ust. 1, ulegają zwiększeniu do 25-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę. Przepis zdania pierwszego nie dotyczy wyborów uzupełniających do Senatu oraz wyborów uzupełniających, wyborów ponownych oraz wyborów przedterminowych i nowych wyborów do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego przypadających w toku kadencji.

3. Środki finansowe mogą być wpłacane na Fundusz Wyborczy jedynie czekiem, przelewem lub kartą płatniczą.

Art. 36b. (uchylony).

Art. 37. Środki finansowe Funduszu Wyborczego partii politycznej:

- 1) w przypadku połączenia się z inną partią lub innymi partiami przekazywane są na rzecz Funduszu Wyborczego nowej partii;
- 2) w razie podziału partii przekazywane są na rzecz Funduszu Wyborczego nowo powstałych partii w częściach równych, chyba że partia rozwiązując się ustanowi inne proporcje podziału;
- 3) w razie likwidacji partii przekazywane są na rzecz instytucji charytatywnej.

Art. 37a. Wszelkie wezwania i informacje pisemne dostarczane przez partię polityczną, mające na celu uzyskanie środków:

- 1) na wybory - muszą zawierać informacje o treści przepisów art. 25, art. 36a, art. 49c pkt 3 oraz art. 49g pkt 2;
- 2) na referendum - muszą zawierać informacje o treści przepisów art. 25 i art. 49c pkt 3.

Art. 38. 1. Partia polityczna składa Państwowej Komisji Wyborczej, nie później niż do 31 marca każdego roku, sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w poprzednim roku kalendarzowym, zwane dalej "sprawozdaniem".

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określa, w drodze rozporządzenia, wzór sprawozdania, wraz z niezbędnymi wyjaśnieniami co do sposobu jego sporządzenia, oraz wykaz dołączanych dokumentów. Wzór powinien określać w szczególności sposób odrębnego rozliczenia środków Funduszu Wyborczego partii politycznej.

3. Do sprawozdania załącza się sprawozdanie biegłego rewidenta w zakresie wpływów na Fundusz Wyborczy partii politycznej. Biegłego rewidenta wybiera Państwowa Komisja Wyborcza, a koszty sporządzenia sprawozdania przez biegłego rewidenta pokrywane są przez Krajowe Biuro Wyborcze.

3a. Sprawozdanie składa się na piśmie oraz na informatycznym nośniku danych, którego rodzaj i format oprogramowania określa minister właściwy do spraw finansów publicznych w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2.

4. Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza sprawozdanie wraz ze sprawozdaniem biegłego rewidenta, o których mowa w ust. 3, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie 14 dni od dnia złożenia go Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 38a. 1. Państwowa Komisja Wyborcza w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia sprawozdania:

- 1) przyjmuje sprawozdanie bez zastrzeżeń;
- 2) przyjmuje sprawozdanie ze wskazaniem uchybień;
- 3) odrzuca sprawozdanie.

Przepisy art. 34a ust. 2-6 stosuje się odpowiednio.

2. Odrzucenie sprawozdania następuje w przypadku:

- 1) prowadzenia przez partię polityczną działalności gospodarczej;
- 2) pozyskiwania środków finansowych ze zbiorów publicznych;
- 3) gromadzenia środków finansowych poza rachunkiem bankowym z naruszeniem przepisów art. 24 ust. 8;
- 4) przyjmowania lub pozyskiwania środków finansowych z innych źródeł niedozwolonych;
- 5) gromadzenia lub dokonywania wydatków na kampanie wyborcze z pominięciem Funduszu Wyborczego;
- 6) gromadzenia środków finansowych Funduszu Wyborczego poza oddzielnym rachunkiem bankowym z naruszeniem przepisu art. 36 ust. 3;
- 7) przyjmowania wartości niepieniężnych z naruszeniem przepisów art. 25 ust. 4a.

3. Odrzucenie sprawozdania następuje również w przypadku poręczenia kredytu z naruszeniem przepisów art. 25a, a także dokonania czynności skutkującej zmniejszeniem wartości zobowiązań partii politycznej przez inną osobę aniżeli wymieniona w art. 25 ust. 1 i art. 25a ust. 1 lub dokonanej z naruszeniem limitu wpłat, o którym mowa w art. 25 ust. 4.

Art. 38b. W przypadku odrzucenia sprawozdania przez Państwową Komisję Wyborczą partia polityczna ma prawo, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu sprawozdania, wnieść do Sądu Najwyższego skargę na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odrzucenia sprawozdania. Przepisy art. 34b ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.

Art. 38c. 1. W przypadku niezłożenia przez partię polityczną sprawozdania w terminie określonym w art. 38 ust. 1 Państwowa Komisja Wyborcza występuje do Sądu z wnioskiem o wykreślenie wpisu tej partii z ewidencji.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Sąd po przeprowadzeniu rozprawy wydaje postanowienie o wykreśleniu wpisu partii politycznej z ewidencji.

Art. 38d. W przypadku odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania lub - w razie skargi na postanowienie o odrzuceniu sprawozdania - w przypadku oddalenia skargi przez Sąd Najwyższy partia polityczna traci prawo do otrzymania subwencji w następnych 3 latach, w których uprawniona jest do jej otrzymywania. Termin ten liczy się od początku kwartału następującego po kwartale, w którym nastąpiło odrzucenie sprawozdania, a w razie złożenia skargi na postanowienie o odrzuceniu sprawozdania termin ten liczy się od początku kwartału następującego po kwartale, w którym nastąpiło oddalenie skargi przez Sąd Najwyższy.

Art. 39. (uchylony).

Art. 39a. 1. Korzyści majątkowe przekazane partii politycznej lub Funduszowi Wyborczemu z naruszeniem przepisów art. 24 ust. 3, 6 i 8, art. 25, art. 36 ust. 1 i 3 lub art. 36a podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa.

1a. Korzyścią majątkową, która podlega przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa jest również wartość dokonanej czynności skutkującej zmniejszeniem wartości zobowiązań partii politycznej przez inną osobę aniżeli wymieniona w art. 25 ust. 1 i art. 25a ust. 1 lub dokonanej z naruszeniem zasad, o których mowa w art. 25 ust. 4 lub art. 25a.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy korzyści majątkowych przekazanych partii politycznej lub Funduszowi Wyborczemu z naruszeniem przepisów niniejszej ustawy, których partia nie przyjęła lub zwróciła darczyńcy w nieprzekraczalnym terminie 30 dni od daty dokonania darowizny.

3. Jeżeli korzyść majątkowa została przyjęta, zużyta lub utracona, przepadkowi podlega jej równowartość. Przyjęcie korzyści majątkowej z naruszeniem przepisów ustawy stwierdza Państwowa Komisja Wyborcza w postanowieniu w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w poprzednim roku kalendarzowym.

4. Partia polityczna, w terminie 60 dni od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą postanowienia, o którym mowa w ust. 3, może dobrowolnie dokonać wpłaty korzyści majątkowej uzyskanej w sposób sprzeczny z prawem na konto urzędu skarbowego, właściwego dla jej siedziby. Dowód przekazania środków na rzecz Skarbu Państwa partia polityczna przedstawia Państwowej Komisji Wyborczej.

5. W przypadku odmowy dobrowolnego wydania korzyści majątkowej na rzecz Skarbu Państwa, w terminie określonym w ust. 4, minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej, występuje do Sądu Okręgowego w Warszawie o orzeczenie przepadku korzyści majątkowej.

6. Do postępowania w sprawie przepadku korzyści majątkowej stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

7. W postępowaniu sądowym w sprawach przepadku korzyści majątkowych oraz w postępowaniu egzekucyjnym dotyczącym tych spraw, Skarb Państwa reprezentuje naczelnik urzędu skarbowego właściwy miejscowo dla siedziby partii politycznej.

Art. 40. Do opodatkowania partii politycznych stosuje się przepisy o podatku dochodowym od osób prawnych.

Art. 41. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, zasady prowadzenia rachunkowości przez partię polityczną, a w szczególności dokumentowania i ewidencji przychodów, wydatków, rozrachunków i składników majątkowych oraz sporządzania sprawozdań finansowych - w tym ewidencji i rozliczania otrzymanych środków publicznych.

Rozdział 5

Postępowanie w sprawie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych

Art. 42. W sprawach zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych właściwy jest Trybunał Konstytucyjny.

Art. 43. Tryb postępowania w sprawach, o których mowa w art. 42, określa ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072).

Art. 44. Jeżeli Trybunał Konstytucyjny wyda orzeczenie o niezgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznej, Sąd niezwłocznie wydaje postanowienie o wykreśleniu wpisu partii politycznej z ewidencji.

Rozdział 6

Likwidacja partii politycznej

Art. 45. Partia polityczna podlega likwidacji wskutek:

- 1) rozwiązania mocą uchwały uprawnionego statutowego organu partii;

- 2) postanowienia Sądu o wykreśleniu wpisu partii z ewidencji z przyczyn, o których mowa w art. 20, 21, 39 i 44.

Art. 46. 1. W razie rozwiązania się partii politycznej na podstawie własnej uchwały właściwy organ partii niezwłocznie przesyła Sądowi uchwałę o samorozwiązaniu partii oraz o wyznaczeniu jej likwidatora.

2. Jeżeli partia polityczna nie ustanowi, zgodnie z ust. 1, likwidatora, Sąd wyznacza likwidatora tej partii.

3. Sąd, po zakończeniu likwidacji, wydaje postanowienie o wykreśleniu wpisu partii politycznej z ewidencji. Postanowienie Sądu nie podlega zaskarżeniu.

Art. 47. Sąd po uprawomocnieniu się postanowienia, o którym mowa w art. 45 pkt 2, zarządza likwidację partii politycznej i wyznacza likwidatora tej partii.

Art. 48. Koszt likwidacji pokrywa się z majątku likwidowanej partii politycznej. Jeżeli majątek partii wystarcza jedynie na pokrycie części kosztów jej likwidacji, pozostałą część tych kosztów pokrywa Skarb Państwa.

Art. 49. W sprawach likwidacji partii politycznej, nieuregulowanych w ustawie, stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.).

Rozdział 6a **Przepisy karne**

Art. 49a. Kto dokonuje zbiórek publicznych wbrew zakazowi, o którym mowa w art. 24 ust. 6, podlega grzywnie.

Art. 49b. Kto:

- 1) w imieniu partii politycznej użycza posiadane przez nią nieruchomości lub lokale z innym przeznaczeniem niż na biura poselskie, senatorskie lub biura radnych gminy, powiatu albo województwa,
 - 2) narusza zasady określone w art. 24 ust. 8 dotyczące sposobu gromadzenia środków finansowych partii politycznej,
- podlega karze grzywny.

Art. 49c. Kto:

- 1) przeznacza majątek partii politycznej na cele inne niż określone w art. 24 ust. 2,
- 2) w imieniu partii politycznej prowadzi działalność gospodarczą z naruszeniem przepisu art. 24 ust. 3,
- 3) przekazuje partii politycznej albo przyjmuje w imieniu partii politycznej środki finansowe lub wartości niepieniężne z naruszeniem przepisów art. 25,
- 4) dokonuje czynności skutkującej zmniejszeniem wartości zobowiązań partii politycznej będąc osobą inną aniżeli wymieniona w art. 25 ust. 1 i art. 25a ust. 1 lub z naruszeniem limitu wpłat, o którym mowa w art. 25 ust. 4,

podlega grzywnie od 1.000 do 100.000 złotych.

Art. 49d. Kto nie wykonuje lub nie dopuszcza do wykonania obowiązku sporządzenia i złożenia informacji, o której mowa w art. 34 ust. 1, albo podaje w niej nieprawdziwe dane, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 49e. Kto przeznacza środki finansowe zgromadzone na Funduszu Wyborczym na cele inne niż określone w art. 35 ust. 1, podlega grzywnie od 1.000 do 100.000 złotych.

Art. 49f. Kto:

- 1) wydatkuje środki partii politycznej w celu finansowania kampanii wyborczych bez pośrednictwa Funduszu Wyborczego,
- 2) nie wykonuje lub nie dopuszcza do wykonania obowiązku sporządzenia i złożenia sprawozdania, o którym mowa w art. 38, albo podaje w nim nieprawdziwe dane, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 49g. Kto:

- 1) narusza zasady określone w art. 36 ust. 3 dotyczące sposobu gromadzenia środków finansowych Funduszu Wyborczego,
- 2) dokonuje wpłat na Fundusz Wyborczy w wysokości przekraczającej limity określone w art. 36a ust. 1 lub 2,
- 3) nie wprowadza zastrzeżenia do umowy rachunku bankowego zawartej przez niego w imieniu Funduszu Wyborczego, że wpłaty na rzecz Funduszu Wyborczego mogą być dokonywane tylko w sposób określony w art. 36a ust. 3, podlega karze grzywny.

Art. 49h. Do postępowania w sprawach, o których mowa w art. 49b oraz art. 49g, stosuje się przepisy o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 50. W ustawie z dnia 8 czerwca 1972 r. o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 23, poz. 166, z 1989 r. Nr 73, poz. 436, z 1991 r. Nr 113, poz. 491, z 1995 r. Nr 89, poz. 443 i z 1996 r. Nr 7, poz. 44) w art. 20:

- 1) w § 3 skreśla się zdanie drugie,
- 2) dodaje się § 4 w brzmieniu:

"§ 4. Sędziemu ubiegającemu się o mandat posła lub senatora udziela się urlopu bezpłatnego na czas kampanii wyborczej, a w razie uzyskania mandatu - na czas jego wykonywania."

Art. 51. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400 i Nr 95, poz. 425, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 90, poz. 451, z 1994 r. Nr 136, poz. 704, z 1995 r. Nr 132, poz. 640 oraz z 1996 r. Nr 89, poz. 402 i Nr 106, poz. 496) po art. 45 dodaje się art. 45¹ w brzmieniu:

"Art. 45¹. 1. Urzędnikom państwowym zatrudnionym w Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz w Biurze Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji nie wolno publicznie manifestować swoich przekonań politycznych.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy pracowników zatrudnionych na podstawie art. 47¹ ust. 1, a także osób zajmujących kierownicze stanowiska w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wymienione w art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. Nr 20, poz. 101, z 1982 r. Nr 31, poz. 214, z 1985 r. Nr 22, poz. 98 i Nr 50, poz. 262, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1989 r. Nr 34, poz. 178, z 1991 r. Nr 100, poz. 443, z 1993 r. Nr 1, poz. 1, z 1995 r. Nr 34, poz. 163 i Nr 142, poz. 701, z 1996 r. Nr 73, poz. 350, Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496 i Nr 139, poz. 647 oraz z 1997 r. Nr 75, poz. 469)."

Art. 52. W ustawie z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 1994 r. Nr 13, poz. 48, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 77, poz. 367 i z 1997 r. Nr 75, poz. 471) w art. 38 w ust. 3 skreśla się zdanie drugie.

Art. 53. W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25, Nr 77, poz. 355, Nr 91, poz. 421 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163 i Nr 81, poz. 406, z 1996 r. Nr 77, poz. 367 oraz z 1997 r. Nr 75, poz. 471) w art. 64:

1) w § 3 skreśla się zdanie drugie,

2) dodaje się § 4 w brzmieniu:

"§ 4. Sędziemu ubiegającemu się o mandat posła lub senatora udziela się urlopu bezpłatnego na czas kampanii wyborczej, a w razie uzyskania mandatu - na czas jego wykonywania."

Art. 54. W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 1994 r. Nr 19, poz. 70 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 77, poz. 367 i z 1997 r. Nr 90, poz. 557) w art. 44:

1) w ust. 3 skreśla się zdanie drugie,

2) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

"4. Prokuratorowi ubiegającemu się o mandat posła lub senatora udziela się urlopu bezpłatnego na czas kampanii wyborczej, a w razie uzyskania mandatu - na czas jego wykonywania."

Art. 55. W ustawie z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1991 r. Nr 109, poz. 470, z 1993 r. Nr 47, poz. 213, z 1994 r. Nr 122, poz. 593, z 1995 r. Nr 13, poz. 59 i z 1996 r. Nr 77, poz. 367) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 56. W ustawie z dnia 10 maja 1991 r. - Ordynacja wyborcza do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1994 r. Nr 54, poz. 224 i z 1997 r. Nr 70, poz. 443) w art. 20 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

"6. W wyborach uzupełniających wysokość dotacji dla komitetu wyborczego zgłaszającego kandydata, który uzyskał mandat, oblicza się w ten sposób, że ogólną kwotę dotacji przypadającą na wszystkie komitety wyborcze w ostatnio przeprowadzonych wyborach do Sejmu i Senatu dzieli się przez 560 i mnoży przez wskaźnik przeciętnego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. Wskaźnik ten oblicza Główny Urząd Statystyczny za okres od miesiąca, w którym przeprowadzono wybory do Sejmu i Senatu, do miesiąca, w którym odbyły się wybory uzupełniające."

Art. 57. W ustawie z dnia 28 maja 1993 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 45, poz. 205, z 1995 r. Nr 132, poz. 640 oraz z 1997 r. Nr 47, poz. 297, Nr 70, poz. 443 i Nr 88, poz. 554) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 58. W ustawie z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz. U. Nr 122, poz. 593 i z 1995 r. Nr 74, poz. 368) w art. 7 dodaje się ust. 8 w brzmieniu:

"8. Przewodniczący kolegium oraz etatowi członkowie kolegium nie mogą należeć do partii politycznej ani prowadzić działalności politycznej."

Art. 59. W ustawie z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. Nr 73, poz. 350 i Nr 137, poz. 638 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Rozdział 8

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 60. 1. Do dnia 31 grudnia 1997 r. partie polityczne zgłoszone lub wpisane, w dniu wejścia w życie ustawy, do ewidencji prowadzonej przez Sąd Wojewódzki w Warszawie przedstawiają Sądowi dane wymagane przy zgłoszeniu o wpis do ewidencji stosownie do wymogów określonych w ustawie, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Partie polityczne, o których mowa w ust. 1, przedstawiają Sądowi do dnia 31 grudnia 1998 r. zmiany w statutach dostosowane do wymogów określonych w ustawie.

3. Niespełnienie przez partię polityczną obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 2, stanowi podstawę wykreślenia wpisu partii politycznej z ewidencji i postawienia jej w stan likwidacji.

Art. 61. 1. Pierwsze roczne dotacje celowe z budżetu państwa na działalność statutową partii politycznych zostaną uwzględnione w ustawie budżetowej na rok 1998.

2. Przepisy art. 28-34 stosuje się do partii politycznych uczestniczących w wyborach do Sejmu i Senatu kadencji następujących po kadencji Sejmu wybranego w dniu 19 września 1993 r.

Art. 62. W sprawach o wpis do ewidencji partii politycznych rozpoczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 63. Traci moc ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o partiach politycznych (Dz. U. Nr 54, poz. 312).

Art. 64. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisu art. 58, który wchodzi w życie po upływie 4 miesięcy od dnia ogłoszenia.

424/1991 Sb.

ZÁKON

ze dne 2. října 1991

o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

Změna: [468/1991 Sb.](#)
Změna: [68/1993 Sb.](#)
Změna: [189/1993 Sb.](#)
Změna: [117/1994 Sb.](#)
Změna: [296/1995 Sb.](#)
Změna: [296/1995 Sb.](#) (část), [322/1996 Sb.](#)
Změna: [340/2000 Sb.](#)
Změna: [98/2001 Sb.](#)
Změna: [104/2001 Sb.](#)
Změna: [170/2001 Sb.](#)
Změna: [151/2002 Sb.](#)
Změna: [556/2004 Sb.](#)
Změna: [501/2004 Sb.](#)
Změna: [342/2006 Sb.](#)
Změna: [296/2007 Sb.](#)
Změna: [227/2009 Sb.](#)
Změna: [345/2010 Sb.](#)
Změna: [420/2011 Sb.](#)
Změna: [344/2013 Sb.](#)
Změna: [302/2016 Sb.](#) (část)
Změna: [302/2016 Sb.](#)
Změna: [183/2017 Sb.](#)
Změna: [302/2016 Sb.](#) (část)
Změna: [302/2016 Sb.](#) (část)
Změna: [302/2016 Sb.](#) (část)

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

Úvodní ustanovení

§ 1 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Občané mají právo se sdružovat v politických stranách a v politických hnutích (dále jen "strany a hnutí"). Výkon tohoto práva slouží občanům k jejich účasti na politickém životě společnosti, zejména na vytváření zákonodárných sborů a orgánů vyšších územních samosprávných celků a orgánů místní samosprávy. Zvláštní zákony stanoví, ve kterých případech je výkon tohoto práva omezen.^{1a)}

(2) K výkonu tohoto práva není třeba povolení státního orgánu.

(3) Tento zákon se nevztahuje na sdružování občanů

- a) ve spolicích,
- b) k výdělečné činnosti nebo zajištění řádného výkonu určitých povolání,
- c) v církevních a náboženských společnostech.

§ 2 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Strany a hnutí podléhají registraci podle tohoto zákona.

(2) Členem strany a hnutí mohou být pouze fyzické osoby.

(3) Členem strany a hnutí může být občan starší 18 let, může být však členem pouze jedné strany nebo hnutí.

(4) Ustanovení zvláštních zákonů o neslučitelnosti členství nebo funkci ve stranách a hnutích s výkonem jiných činností či funkcí nejsou tímto zákonem dotčena.

§ 3 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Strany a hnutí jsou právnickými osobami. Státní orgány mohou do jejich postavení a činnosti zasahovat jen na základě zákona a v jeho mezích.

(2) Nikdo nesmí být nucen k členství ve stranách a hnutích. Ze strany a hnutí může každý svobodně vystoupit.

(3) Nikdo nesmí být omezován ve svých právech proto, že je členem strany a hnutí, že se účastní jejich činnosti nebo je podporuje anebo že stojí mimo ně.

§ 4 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

Vznikat a vyvíjet činnost nemohou strany a hnutí,

- a) které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu,
- b) které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány,
- c) které směřují k uchopení a držení moci zamezujícím druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů,
- d) jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobodu občanů.

§ 5 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Strany a hnutí jsou odděleny od státu. Nesmějí vykonávat funkce státních orgánů ani tyto orgány nahrazovat. Nesmějí řídit státní orgány ani ukládat povinnosti osobám, které nejsou jejich členy.

(2) Strany a hnutí nesmějí být ozbrojeny a nesmějí zřizovat ozbrojené složky.

(3) Strany a hnutí mohou být organizovány zásadně na územním principu. Zakládat a organizovat činnost stran a hnutí na pracovištích nebo v případech stanovených zvláštními zákony²⁾ je nepřipustné.

Vznik strany a hnutí

§ 6 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Strana a hnutí vznikají registrací nebo na základě skutečností, které ji nahrazují ([§ 8 odst. 4 a 6](#) a [§ 21](#)).

(2) Návrh na registraci strany a hnutí (dále jen "návrh na registraci") podává nejméně tříčlenný přípravný výbor strany a hnutí (dále jen "přípravný výbor"), který je oprávněn vyvíjet pouze činnost směřující ke vzniku strany a hnutí. Členy přípravného výboru musí být občané, kteří dosáhli věku 18 let. Návrh na registraci podepíší všichni členové přípravného výboru a uvedou svoje jména a příjmení, data narození a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů přípravného výboru je zmocněn jednat jejich jménem. K návrhu na registraci přípravný výbor připojí

- a) petici alespoň jednoho tisíce občanů požadujících, aby strana a hnutí vznikly. K podpisu pod peticí musí občan uvést své jméno a příjmení, datum narození a bydliště,
- b) stanovy (organizační řád) ve dvojím vyhotovení, v nichž musí být uvedeny:
 1. název a zkratka strany a hnutí,
 2. sídlo,
 3. programové cíle,
 4. práva a povinnosti členů,
 5. ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny, zejména vymezení rozsahu, v němž mohou ve prospěch strany majetek nabývat, hospodařit a nakládat s ním, popřípadě nabývat jiná majetková práva, a rozsahu, v němž mohou jednat a zavazovat se jménem strany,
 6. orgány včetně orgánů statutárních, rozhodčích a revizních, způsob jejich ustavování a vymezení jejich oprávnění,
 7. způsob, jakým statutární orgány jednájí a podepisují, zda a v jakém rozsahu mohou činit právní jednání jménem strany a hnutí i jiní členové či pracovníci,
 8. zásady hospodaření,
 9. způsob stanovení členských příspěvků, mají-li členové strany a hnutí uloženu povinnost platit členské příspěvky. Je-li členský příspěvek člena za kalendářní rok větší než 50 000 Kč, uvede politická strana nebo politické hnutí tuto skutečnost s identifikačními údaji člena v příloze výroční finanční zprávy podle [§ 19h odst. 1](#).
 10. způsob naložení s majetkovým zůstatkem, který vyplýne z likvidace majetku a závazků v případě zrušení strany a hnutí, pokud tento zůstatek nepřípadně státu ([§ 13 odst. 6](#)).

(3) Název strany a hnutí a jeho zkratka se musí výrazně lišit od názvu a zkratky stran a hnutí, které již vyvíjejí činnost na území České republiky, aby nebyly vzájemně zaměnitelné.

(4) Sídlo strany a hnutí musí být na území České republiky.

(5) Pokud stanovy neurčují něco jiného, jedná jménem strany a hnutí až do ustavení orgánů uvedených v [odstavci 2 písm. b\)](#) bodu 6 přípravný výbor. Orgány strany a hnutí musí být ustaveny nejpozději do 6 měsíců od vzniku strany a hnutí. Nejsou-li orgány v této lhůtě ustaveny, dá Ministerstvo vnitra (dále jen "ministerstvo") podnět k návrhu na pozastavení činnosti strany a hnutí ([§ 14](#)).

§ 7 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Návrh na registraci se podává ministerstvu.

(2) Nemá-li návrh na registraci náležitosti podle [§ 6](#) nebo jsou-li v něm neúplné nebo nepřesné údaje, ministerstvo na to přípravný výbor bezodkladně, nejpozději do 5 dnů od doručení návrhu na registraci, písemně upozorní s tím, že dokud nebudou tyto nedostatky odstraněny, řízení o registraci nebude zahájeno.

(3) Neupozorní-li ministerstvo do 10 dnů od doručení návrhu na registraci přípravný výbor podle [odstavce 2](#), má se za to, že návrh na registraci nemá nedostatky.

(4) Nesouhlasí-li přípravný výbor s upozorněním ministerstva, může se do 15 dnů od doručení upozornění domáhat žalobou ve správním soudnictví určení, že návrh na registraci nemá nedostatky.

(5) Řízení o registraci je zahájeno dnem, kdy ministerstvu dojde návrh na registraci, který nemá nedostatky uvedené v [odstavci 2](#), nebo dnem, kdy rozhodnutí soudu podle [odstavce 4](#), jímž bylo určeno, že návrh na registraci nemá nedostatky, nabylo právní moci.

§ 8 [\[Komentář WK\]](#)

- (1) Ministerstvo registraci odmítne, jestliže stanovy strany a hnutí jsou v rozporu s [§ 1 až 5](#) a [§ 6 odst. 3 a 4](#). Jinak provede registraci.
- (2) Ministerstvo provede registraci nebo rozhodne o jejím odmítnutí do 15 dnů ode dne zahájení řízení o registraci.
- (3) Provede-li ministerstvo registraci, zašle ve lhůtě uvedené v [odstavci 2](#) zmocněnci přípravného výboru jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace, a druhé vyhotovení stanov se s vyznačením registrace vloží do spisu.
- (4) Nebylo-li zmocněnci přípravného výboru do 30 dnů od zahájení řízení o registraci doručeno rozhodnutí ministerstva o odmítnutí registrace, strana a hnutí vzniknou dnem následujícím po uplynutí této lhůty; tento den je dnem registrace. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.
- (5) Přípravný výbor může do 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí o odmítnutí registrace podat u příslušného soudu opravný prostředek.^{2a)} K přezkoumání je příslušný Nejvyšší soud České republiky.
- (6) Pravomocné rozhodnutí soudu, kterým se ruší rozhodnutí ministerstva o odmítnutí návrhu na registraci, tuto registraci nahrazuje. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.
- (7) Registraci provede ministerstvo zápisem strany a hnutí do rejstříku stran a hnutí.
- (8) Pro výkon státní správy na úseku sdružování v politických stranách a v politických hnutích může ministerstvo využívat referenční údaje ze základního registru obyvatel v rozsahu jména, popřípadě jmen, příjmení, adresy místa pobytu a dat narození.

§ 9 [\[Komentář WK\]](#)

Rejstřík stran a hnutí

- (1) **Rejstřík stran a hnutí** vedený ministerstvem je veřejný seznam, do kterého se zapisují nebo vyznačují zákonem stanovené údaje týkající se stran a hnutí. Jeho součástí je sbírka listin obsahující stanovy, usnesení o ustavení orgánů, usnesení o změně stanov a usnesení o zrušení strany a hnutí. Rejstřík stran a hnutí je každému přístupný. Každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy. Na požádání vydá ministerstvo úřední potvrzení o zápisu nebo o tom, že zápis není proveden.
- (2) Do rejstříku stran a hnutí se zapisují tyto údaje:
 - a) název, zkratka a sídlo strany a hnutí s uvedením dne a čísla registrace,
 - b) den registrace změny stanov,
 - c) zánik strany a hnutí s uvedením dne a právního důvodu výmazu.
- (3) Do rejstříku stran a hnutí se dále vyznačují tyto údaje:
 - a) identifikační číslo osoby přidělené straně nebo hnutí; identifikační číslo osoby poskytne správce základního registru osob¹⁾,
 - b) jméno, příjmení, datum narození a adresa místa pobytu osob, které jsou statutárním orgánem strany a hnutí nebo jeho členy, s uvedením způsobu, jakým jednají jménem strany a hnutí,
 - c) pozastavení činnosti strany a hnutí,
 - d) zrušení strany a hnutí,
 - e) vstup do likvidace včetně jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu likvidátora,
 - f) zahájení insolvenčního řízení, rozhodnutí o úpadku, rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, rozhodnutí, jímž se insolvenční řízení končí, jméno, příjmení (obchodní firma) a sídlo insolvenčního správce.
- (4) Do rejstříku stran a hnutí se запиše nebo vyznačí také změna nebo zánik skutečností podle [odstavců 2 a 3](#).

§ 10 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

Strana a hnutí jsou povinny oznámit písemně ministerstvu údaje uvedené v [§ 9 odst. 3 písm. b\), d\) a e\)](#) do 15 dnů ode dne, kdy bylo příslušným orgánem strany a hnutí ve věci rozhodnuto. Oznámení musí být doloženo usnesením těchto orgánů.

§ 11 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

Změna stanov

- (1) Návrh na registraci změny stanov podává strana a hnutí písemně ministerstvu do 15 dnů od jejího schválení. Došlo-li zároveň se změnou stanov ke změně osob, jež jsou statutárním orgánem strany a hnutí nebo jeho členy, anebo ke změně jejich funkčního označení, podává návrh nově ustavený statutární orgán. K návrhu se připojí změna stanov ve dvojím vyhotovení spolu s usnesením orgánu strany a hnutí, který je podle dosavadních stanov oprávněn o změně rozhodovat.
- (2) Pro řízení o registraci změny stanov strany a hnutí platí obdobně ustanovení [§ 7 a 8](#). Změna stanov strany a hnutí nabývá účinnosti dnem její registrace ministerstvem.

Zánik, zrušení a pozastavení činnosti strany a hnutí

§ 12 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

Zánik strany a hnutí

- (1) Strana a hnutí zanikají dnem, kdy ministerstvo provede výmaz strany a hnutí ze seznamu stran a hnutí (dále jen "výmaz"). Před

provedením výmazu ministerstvo zkoumá, zda jeho provedení nebrání probíhající trestní stíhání proti straně a hnutí nebo výkon trestu, který jim byl uložen podle jiného právního předpisu.

(2) Návrh na výmaz podává ministerstvu příslušný orgán strany a hnutí do 10 dnů od zrušení strany a hnutí, pokud strana a hnutí byly zrušeny bez likvidace; pokud strana a hnutí byly zrušeny s likvidací, podá tento návrh likvidátor do 10 dnů po skončení likvidace. Je-li proti straně a hnutí vedeno trestní stíhání nebo vykonává-li trest uložený podle jiného právního předpisu, doloží navrhovatel při návrhu na její výmaz, že soud povolil podle jiného právního předpisu zánik takové strany a hnutí.

(3) Zániku strany a hnutí předchází jejich zrušení, a to buď bez likvidace, přechází-li jejich veškerý majetek a závazky na právního nástupce, anebo s likvidací, pokud jejich veškerý majetek a závazky takto nepřecházejí. Skončí-li likvidace majetkovým zůstatkem, naloží s ním likvidátor způsobem určeným ve stanovách [\[§ 6 odst. 2 písm. b\]](#) bod 10].

§ 13 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

Zrušení strany a hnutí

(1) Strana a hnutí se zrušují

- a) vlastním rozhodnutím, a to dobrovolným rozpuštěním, sloučením s jinou stranou a hnutím nebo přeměnou na spolek,
- b) rozhodnutím soudu o jejich rozpuštění.

(2) Pokud stanovy neupravují způsob rozhodování o zrušení strany a hnutí podle [odstavce 1 písm. a\)](#), rozhoduje o tom jejich nejvyšší orgán.

(3) Po zrušení strany a hnutí mohou její orgány, pokud jejich pravomoc nepřesla na právního nástupce nebo likvidátora, vykonávat pouze působnost související se zrušením strany a hnutí.

(4) Zrušují-li se strana a hnutí dobrovolným rozpuštěním, je orgán, který o rozpuštění rozhodl, povinen současně jmenovat likvidátora. Zrušení strany a hnutí oznámí likvidátor ministerstvu do 5 dnů od zrušení strany a hnutí.

(5) Strana a hnutí mohou být zrušeny rozhodnutím soudu o jejich rozpuštění [\[odstavce 1 písm. b\)\]](#), jestliže je jejich činnost v rozporu s [§ 1 až 5](#) nebo jestliže i po uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o pozastavení činnosti strany nebo hnutí trvají skutečnosti, pro které byla jejich činnost pozastavena. V rozhodnutí o rozpuštění strany a hnutí určí soud současně likvidátora, kterým nesmí být osoba, jež byla členem této strany a hnutí.

(6) Je-li přímá souvislost mezi důvody rozhodnutí soudu o rozpuštění strany a hnutí a nabytím nebo užitím jejich majetku, může soud v souvislosti s rozhodnutím o rozpuštění strany a hnutí rozhodnout, že majetkový zůstatek, který vyplyne z likvidace majetku této strany a hnutí, připadá do vlastnictví státu.

§ 14 [\[Komentář WK\]](#)

Pozastavení činnosti strany a hnutí

(1) Činnost strany a hnutí může být rozhodnutím soudu pozastavena, jestliže jejich činnost je v rozporu s [§ 1 až 5](#), [§ 6 odst. 5](#) a [§ 17](#), [17a](#), [17b](#), [18](#) a [19h](#) nebo se stanovami.

(2) Při pozastavení činnosti mohou strana a hnutí činit pouze úkony zaměřené na odstranění stavu, který byl důvodem k rozhodnutí soudu o pozastavení jejich činnosti, a to nejdéle po dobu jednoho roku. Trvají-li i nadále skutečnosti, pro které byla činnost strany pozastavena, podají orgány uvedené v [§ 15](#) tohoto zákona žalobu ve správním soudnictví na rozpuštění strany.

(3) Dojde-li ve stanovené lhůtě k odstranění stavu, který byl důvodem pro pozastavení činnosti strany a hnutí, rozhoduje o znovuoobnovení jejich činnosti na základě žaloby strany a hnutí soud ve správním soudnictví, s výjimkou znovuoobnovení činnosti pozastavené z důvodů uvedených v [§ 6 odst. 5](#) a [19h odst. 1](#), kdy se činnost strany a hnutí považuje za řádně obnovenou dnem, kterým byla stanovená povinnost uznána za splněnou příslušným orgánem.

§ 15 [\[Komentář WK\]](#)

(1) O rozpuštění strany a hnutí [\[§ 13 odst. 1 písm. b\)\]](#), pozastavení činnosti strany a hnutí ([§ 14 odst. 1](#)) a o znovuoobnovení jejich činnosti ([§ 14 odst. 3](#)) rozhoduje Nejvyšší správní soud. Návrh podá vláda; pokud tak neučiní do 30 dnů od doručení podnětu, může návrh podat prezident republiky.

(2) Pozastavit činnost strany a hnutí nebo je rozpustit nelze v době ode dne vyhlášení celostátních voleb do Poslanecké sněmovny, Senátu, Evropského parlamentu, zastupitelstev měst a obcí a zastupitelstev vyšších územních samosprávních celků nebo volby prezidenta republiky do desátého dne po posledním dni těchto voleb. To neplatí, jestliže je činnost strany a hnutí v rozporu s [§ 4](#).

§ 16 [\[Komentář WK\]](#)

Další důsledky zrušení strany a hnutí a pozastavení jejich činnosti stanoví zvláštní zákon.

§ 16a [\[Komentář WK\]](#)

Soudní ochrana

(1) Dotýká-li se rozhodnutí orgánu strany a hnutí skutečnosti vyznačovaných v rejstříku stran a hnutí ([§ 9](#)), může člen této strany a hnutí do 6 měsíců od přijetí takového rozhodnutí požádat okresní soud o určení, zda je takové rozhodnutí v souladu se zákonem a stanovami.

(2) Nejde-li o zrušení strany a hnutí, lze návrh podle [odstavce 1](#) podat, jen pokud rozhodčí orgán strany a hnutí nevyhověl žádosti člena o zjednáání nápravy anebo o ní nerozhodl do 30 dnů ode dne jejího podání.

(3) Soud v řízení postupuje podle občanského soudního řádu. Člen strany a hnutí, který tento návrh podal, zašle jeho opis s vyznačeným dnem jeho převzetí soudem ministerstvu.

(4) Opis pravomocného rozhodnutí soudu podle [odstavce 1](#) zašle soud ministerstvu.

Hospodaření stran a hnutí

§ 17 [\[Komentář WK\]](#)

(1) Strana a hnutí odpovídají za své závazky celým svým majetkem. Členové strany a hnutí za závazky strany a hnutí ani neodpovídají ani neručí.

(2) Strana a hnutí nesmějí vlastním jménem podnikat.^{2b)}

(3) Strana a hnutí mohou založit obchodní společnost nebo družstvo nebo se účastnit jako společník nebo člen na již založené obchodní společnosti nebo družstvu jen tehdy, je-li výlučným předmětem jejich činnosti:

- a) provozování vydavatelství, nakladatelství, tiskáren, rozhlasového nebo televizního vysílání,
- b) publikační a propagační činnost,
- c) pořádání kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí, nebo
- d) výroba a prodej předmětů propagujících program a činnost příslušné strany a hnutí.

(4) Strana a hnutí mohou založit nebo být členem jednoho politického institutu; politickým institutem se pro účely tohoto zákona rozumí právnická osoba, jejímž hlavním předmětem činnosti je výzkumná, publikační, vzdělávací nebo kulturní činnost v oblasti

- a) rozvoje demokracie, právního státu, pluralismu a ochrany základních lidských práv,
- b) rozvoje občanské společnosti a společenské soudržnosti,
- c) podpory aktivní účasti občanů na veřejném životě,
- d) zlepšení kvality politické kultury a veřejné diskuse, nebo
- e) přispívání k mezinárodnímu porozumění a spolupráci.

(5) Politický institut musí způsobem umožňujícím dálkový přístup uveřejňovat veškeré výsledky své činnosti podle [odstavce 4](#), jejichž povaha to umožňuje.

(6) Politický institut nesmí vykonávat činnost školy nebo školského zařízení podle [školského zákona](#) ani působit jako vysoká škola podle [zákona o vysokých školách](#).

(7) Příspěvek na podporu činnosti politického institutu lze poskytnout, má-li politický institut zapsaný status veřejné prospěšnosti. Příspěvek na podporu činnosti politického institutu nelze použít na financování volební kampaně strany nebo hnutí nebo koalice anebo jejich kandidáta nebo nezávislého kandidáta.

(8) Příjemem strany a hnutí mohou být:

- a) příspěvek ze státního rozpočtu České republiky na úhradu volebních nákladů,
- b) příspěvek ze státního rozpočtu České republiky na činnost strany a hnutí (dále jen "příspěvek na činnost"),
- c) členské příspěvky,
- d) dary, dědictví a bezúplatná plnění,
- e) příjmy z nájmu, pachtu a zcizení movitého a nemovitého majetku,
- f) úroky z vkladů,
- g) příjmy vznikající z účasti na podnikání jiných právnických osob podle [odstavce 3](#),
- h) příjmy z pořádání tombol, kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí,
- i) zápůjčky a úvěry poskytnuté bankou, platební institucí nebo institucí elektronických peněz nebo pobočkou zahraniční banky, platební instituce nebo instituce elektronických peněz na území České republiky,
- j) příspěvek ze státního rozpočtu České republiky na podporu činnosti politického institutu.

(9) Strana a hnutí vedou účetnictví podle zvláštního zákona.³⁾ Účetní závěrky stran a hnutí musejí být ověřeny auditorem podle [zákona o auditorech](#). Auditora určí statutární orgán strany nebo hnutí; téhož auditora lze určit opakovaně nejvýše 5 po sobě následujících kalendářních let.

(10) Účetní závěrka obchodní korporace založené stranou nebo hnutím nebo obchodní korporace, na niž se strana nebo hnutí účastní jako společník nebo člen, musí být ověřena auditorem podle [zákona o auditorech](#). Téhož auditora pro ověření účetní závěrky podle věty první lze určit nejvýše 5 po sobě následujících kalendářních let.

(11) Strana a hnutí nesmějí vlastnit majetek mimo území České republiky.

§ 17a [\[Komentář WK\]](#)

(1) Strany a hnutí a politické instituty používají ke své činnosti pouze finanční prostředky vedené na účtech u banky, platební instituce nebo instituce elektronických peněz nebo u pobočky zahraniční banky, platební instituce nebo instituce elektronických peněz na území České republiky. To neplatí, jde-li o výdaje nepřevyšující částku 5 000 Kč; tyto výdaje lze hradit v hotovosti.

- (2) Strany a hnutí a politické instituty vedou oddělené účty pro
- a) příspěvky ze státního rozpočtu, příjmy z darů a jiných bezúplatných plnění,
 - b) plnění vyplývající z pracovněprávního vztahu ke straně a hnutí a politickému institutu,
 - c) financování volebních kampaní za podmínek stanovených volebními zákony,
 - d) ostatní příjmy a výdaje.

(3) Finanční prostředky podle [odstavce 2 písm. a\)](#) vedou strany a hnutí a politické instituty na zvláštním účtu umožňujícím bezplatný a nepřetržitý přístup třetích osob k zobrazování přehledu platebních transakcí na těchto účtech (dále jen "zvláštní účet").

(4) Strany a hnutí a politické instituty sdělí Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (dále jen "Úřad") bez zbytečného odkladu číslo nebo jiný jedinečný identifikátor účtu⁶⁾, na němž vedou finanční prostředky podle [odstavce 2 písm. d\)](#); na základě výzvy Úřadu pak číslo nebo jiný identifikátor účtu, na němž vedou finanční prostředky podle [odstavce 2 písm. b\)](#).

§ 17b [\[Komentář WK\]](#)

Zvláštní účet

(1) V platebním příkaze, jímž strana a hnutí a politický institut nebo jiná osoba žádá o provedení platební transakce ve prospěch nebo k tíži zvláštního účtu, musí být uveden účel platební transakce.

(2) Poskytovatel platebních služeb, u něhož je veden zvláštní účet strany, hnutí nebo politického institutu, je povinen umožnit třetím osobám nahlížet do historie platebních transakcí zpětně za období posledních 3 let.

(3) Adresu internetové stránky, na které je zpřístupněn přehled platebních transakcí na zvláštním účtu, oznámí strany a hnutí a politické instituty Úřadu, který adresu zveřejní na svých internetových stránkách.

§ 18 [\[Komentář WK\]](#)

(1) Strany a hnutí nesmějí přijmout dar nebo jiné bezúplatné plnění

- a) od státu, nestanoví-li tento zákon jinak,
- b) od příspěvkové organizace,
- c) od obce, městské části, městského obvodu a kraje,
- d) od dobrovolného svazku obcí,
- e) od státního podniku a právnické osoby s majetkovou účastí státu nebo státního podniku, jakož i od osoby, na jejímž řízení a kontrole se podílí stát; to neplatí, nedosahuje-li majetková účast státu nebo státního podniku 10 %,
- f) od právnické osoby s majetkovou účastí kraje, obce, městské části nebo městského obvodu; to neplatí, nedosahuje-li majetková účast 10 %,
- g) od obecně prospěšné společnosti, politického institutu a ústavu,
- h) z majetku svěřenského fondu,
- i) od jiné právnické osoby, stanoví-li tak jiný právní předpis,
- j) od zahraniční právnické osoby s výjimkou politické strany a fundace zřízené k veřejně prospěšné činnosti,
- k) od fyzické osoby, která není státním občanem České republiky; to neplatí, jedná-li se o osobu, která má právo volit na území České republiky do Evropského parlamentu.

(2) Strany a hnutí nesmějí přijmout dar nebo jiné bezúplatné plnění, pokud by součet všech peněžitých darů, popřípadě peněžních částek odpovídajících obvyklé ceně⁷⁾ daru nebo jiného bezúplatného plnění přijatých od jedné a téže osoby přesáhl v jednom kalendářním roce částku 3 000 000 Kč. Za jednu a tutéž osobu se považuje i právnická osoba, která je ve vztahu k osobě podle věty první osobou ovládající nebo ovládanou. Je-li dárce nebo poskytovatel jiného bezúplatného plnění členem strany nebo hnutí, považuje se za dar nebo jiné bezúplatné plnění i členský příspěvek v částce přesahující výši 50 000 Kč.

(3) Získají-li strany a hnutí dar nebo jiné bezúplatné plnění v rozporu s tímto zákonem, jsou povinny vrátit jej dárci, a to nejpozději do 1. dubna roku následujícího po roce, ve kterém jej získaly. Není-li vrácení možné, odvedou v téže lhůtě peněžní částku odpovídající peněžitému daru nebo jinému bezúplatnému plnění nebo obvyklé ceně⁷⁾ věcného daru nebo jiného bezúplatného plnění do státního rozpočtu. Jedná-li se o peněžitý dar nebo jiné bezúplatné plnění, jsou strany a hnutí povinny vrátit jej včetně jeho úrokového zhodnocení ve výši diskontní sazby České národní banky platné ke dni vrácení.

(4) Každý dárce musí být identifikován údaji podle [§ 19h odst. 1 písm. h\)](#).

(5) Dar nebo jiné bezúplatné plnění, jehož výše nebo obvyklá cena přesahuje částku 1 000 Kč, může strana nebo hnutí přijmout pouze na základě písemné smlouvy.

Úřad

§ 19 [\[Komentář WK\]](#)

(1) Zřizuje se Úřad se sídlem v Brně jako ústřední správní úřad pro dohled nad hospodařením stran a hnutí v zákonem stanoveném rozsahu. Úřad je účetní jednotkou.

(2) Úřad je nezávislý orgán; ve své činnosti se řídí pouze zákony a jinými právními předpisy.

(3) Do činnosti Úřadu lze zasahovat jen na základě zákona.

§ 19a [\[Komentář WK\]](#)

- (1) Úřad tvoří předseda Úřadu, 4 členové Úřadu a další zaměstnanci státu v něm zařazení. Předseda Úřadu a členové Úřadu jsou zaměstnanci státu zařazení v Úřadu.
- (2) Předsedovi Úřadu přísluší plat jako předsedovi výboru Poslanecké sněmovny^{B)}.
- (3) Členovi Úřadu přísluší plat jako místopředsedovi výboru Poslanecké sněmovny^{B)}.

§ 19b [\[Komentář WK\]](#)

- (1) Předseda Úřadu
 - a) stojí v čele Úřadu a řídí jeho činnost; považuje se za služební orgán a je oprávněn dávat státnímu zaměstnanci příkazy k výkonu státní služby podle [zákona o státní službě](#),
 - b) schvaluje
 1. organizační strukturu Úřadu,
 2. plán činnosti Úřadu,
 3. zprávu o činnosti Úřadu za příslušný kalendářní rok.
- (2) Předseda Úřadu určí jednoho ze členů Úřadu, který jej zastupuje v plném rozsahu v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy není funkce předsedy obsazena.
- (3) Člen Úřadu zastupuje předsedu Úřadu též v případech, kdy je tím předsedou Úřadu pověřen.

§ 19c [\[Komentář WK\]](#)

- (1) Předsedu Úřadu jmenuje a odvolává prezident republiky. Předsedu Úřadu jmenuje prezident republiky ze dvou kandidátů, z nichž jednoho navrhuje Poslanecká sněmovna a jednoho navrhuje Senát.
- (2) Předseda Úřadu je jmenován na dobu 6 let a nemůže být jmenován na více než 2 po sobě jdoucí funkční období.
- (3) Předsedou Úřadu může být jmenována osoba, jejíž znalosti, zkušenosti a morální vlastnosti jsou předpokladem, že bude svoji funkci řádně zastávat, a která
 - a) je státním občanem České republiky,
 - b) je plně svéprávná,
 - c) je bezúhonná,
 - d) splňuje předpoklady pro výkon funkce ve státních orgánech podle zákona o některých dalších předpokladech pro výkon některých funkcí ve státních orgánech,
 - e) má ukončené vysokoškolské vzdělání získané studiem v magisterském studijním programu a
 - f) nebyla v posledních 3 letech předcházejících jmenování do funkce členem strany nebo hnutí ani nevykonávala v tomto období funkci poslance nebo senátora, poslance Evropského parlamentu, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy.
- (4) Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona nepovažuje osoba, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena, která byla pravomocně odsouzena pro
 - a) trestný čin spáchaný úmyslně, nebo
 - b) trestný čin spáchaný z nedbalosti v souvislosti s výkonem veřejné správy.
- (5) S výkonem funkce předsedy Úřadu je neslučitelná funkce prezidenta republiky, člena vlády, prezidenta, viceprezidenta nebo člena Nejvyššího kontrolního úřadu, člena bankovní rady České národní banky, poslance nebo senátora, poslance Evropského parlamentu, soudce, státního zástupce, jakákoli jiná funkce ve veřejné správě a členství ve straně nebo hnutí.
- (6) Předseda Úřadu nesmí zastávat jinou placenou funkci a vykonávat jakoukoli výdělečnou činnost s výjimkou správy vlastního majetku a činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké, pokud tato činnost nenarušuje důstojnost Úřadu nebo neohrožuje důvěru v jeho nezávislost a nestrannost.

§ 19d [\[Komentář WK\]](#)

- (1) Funkce předsedy Úřadu zaniká
 - a) uplynutím funkčního období,
 - b) dnem následujícím po dni doručení písemně učiněného vzdání se funkce prezidentu republiky,
 - c) dnem následujícím po dni doručení písemného odvolání z funkce,
 - d) dnem nabytí právní moci rozsudku, kterým byl předseda Úřadu odsouzen pro trestný čin stanovený v [§ 19c odst. 4](#),
 - e) dnem nabytí právní moci rozsudku, kterým byla svéprávnost předsedy Úřadu omezena.
- (2) Prezident republiky odvolá předsedu Úřadu z funkce, pokud přestane splňovat některou z podmínek pro jmenování stanovenou v [§ 19c odst. 3 písm. a\), d\) nebo e\)](#) nebo v [§ 19c odst. 5 nebo 6](#).

§ 19e [\[Komentář WK\]](#)

- (1) Členy Úřadu jmenuje z kandidátů zvolených Senátem podle [odstavce 2](#) prezident republiky na dobu 6 let; člen Úřadu může být —jmenován i opakovaně.

(2) Kandidáty na členy Úřadu navrhuje Senát prezident Nejvyššího kontrolního úřadu, Poslanecká sněmovna a jednotliví senátoři. Z kandidátů navržených prezidentem Nejvyššího kontrolního úřadu zvolí Senát jednoho kandidáta na člena Úřadu. Další dva kandidáty na člena Úřadu zvolí Senát z kandidátů navržených Poslaneckou sněmovnou a jednoho kandidáta na člena Úřadu zvolí Senát z kandidátů navržených jednotlivými senátory.

(3) Členem Úřadu může být jmenována osoba, jejíž znalosti, zkušenosti a morální vlastnosti jsou předpokladem, že bude svoji funkci řádně zastávat, a která

- a) je státním občanem České republiky,
- b) je plně svéprávná,
- c) je bezúhonná,
- d) splňuje předpoklady pro výkon funkce ve státních orgánech podle zákona o některých dalších předpokladech pro výkon některých funkcí ve státních orgánech,
- e) má ukončené vysokoškolské vzdělání získané studiem v magisterském studijním programu a
- f) nebyla v posledních 2 letech předcházejících jmenování do funkce členem strany nebo hnutí ani nevykonávala v tomto období funkci poslance nebo senátora, poslance Evropského parlamentu, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy.

(4) Pro člena Úřadu se použijí ustanovení [§ 19c odst. 4, 5 a 6](#) a [§ 19d](#) obdobně.

§ 19f [\[Komentář WK\]](#)

Úřad

- a) vykonává dohled nad hospodařením stran a hnutí a politických institutů podle tohoto zákona,
- b) zpracovává a uveřejňuje na svých internetových stránkách zprávu o své činnosti za příslušný kalendářní rok,
- c) uveřejňuje na svých internetových stránkách úplně výroční finanční zprávy stran a hnutí a poznatky, které z jeho činnosti vyplynuly,
- d) sděluje Ministerstvu financí do 31. května příslušného kalendářního roku, zda mu výroční finanční zpráva strany a hnutí za předcházející rok byla předložena a zda je podle jeho zjištění úplná; Úřad sděluje Ministerstvu financí v uvedené lhůtě rovněž to, že výroční finanční zpráva nebyla předložena nebo není úplná,
- e) sděluje Ministerstvu financí výsledek posouzení výroční finanční zprávy předložené dodatečně podle [§ 19h odst. 3](#) nebo předložené na výzvu k doplnění nebo odstranění nedostatků podle [§ 19h odst. 5](#), a to neprodleně, nejpozději však do 10 dnů ode dne, kdy tuto výroční finanční zprávu obdržel,
- f) projednává přestupky a ukládá správní tresty,
- g) vykonává působnost stanovenou jiným právním předpisem v oblasti financování volebních kampaní,
- h) vykonává působnost stanovenou jiným právním předpisem.

§ 19g [\[Komentář WK\]](#)

(1) Úřad vykonává dohled podle tohoto zákona zkoumáním výročních finančních zpráv předkládaných stranami a hnutími nebo vlastní kontrolou hospodaření stran a hnutí. Úřad má při výkonu dohledu právo seznamovat se se všemi údaji týkajícími se hospodaření stran a hnutí. Strana nebo hnutí poskytne Úřadu součinnost v souladu s [kontrolním řádem](#).

(2) Dohledovou činnost vykonává předseda Úřadu, členové Úřadu a pověření zaměstnanci Úřadu. Při jejím výkonu se prokazují průkazem.

(3) Vzor průkazu stanoví Úřad vyhláškou.

§ 19h [\[Komentář WK\]](#)

(1) Strany a hnutí jsou povinny předložit každoročně do 1. dubna Úřadu výroční finanční zprávu, která zahrnuje

- a) účetní závěrku podle [zákona o účetnictví](#)³⁾,
- b) zprávu auditora o ověření účetní závěrky s výrokem bez výhrad,
- c) přehled o celkových příjmech v členění podle [§ 17 odst. 8](#), k němuž strany a hnutí připojí:
 1. přehled obchodních společností nebo družstev, v nichž strana nebo hnutí mají podíl s uvedením výše tohoto podílu,
 2. přehled úvěrů, zápůjček a jiných dluhů s uvedením výše a jejich podmínek včetně termínu splatnosti, jména, příjmení a data narození; je-li poskytovatelem právnická osoba, uvede se její obchodní firma nebo název a identifikační číslo,
- d) přehled o mzdových výdajích stranou nebo hnutím vyplácených osob s uvedením počtu těchto osob a druhu vykonávané práce,
- e) přehled o celkových výdajích na daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění,
- f) výdaje na volby členěné podle jednotlivých druhů voleb, kterých se strana a hnutí zúčastnily v daném kalendářním roce,
- g) přehled o dárcích a jejich darech s uvedením výše peněžitého daru a obvyklé ceny⁷⁾ nepeněžitého daru, jména, příjmení a data narození; je-li dárce právnická osoba, uvede se její obchodní firma nebo název a identifikační číslo,
- h) přehled poskytnutých ostatních bezúplatných plnění, jejichž obvyklá cena⁷⁾ převyšuje částku 50 000 Kč, s uvedením jména, příjmení a data narození; je-li poskytovatelem právnická osoba, uvede se její obchodní firma nebo název a identifikační číslo,
- i) přehled o hodnotě majetku získaného dědictvím nebo odkazem; pokud hodnota získaného majetku přesahuje 50 000 Kč, uvede se jméno, příjmení, datum narození a datum úmrtí a obec místa posledního pobytu zůstavitele,
- j) přehled o členech, jejichž členský příspěvek za kalendářní rok je vyšší než 50 000 Kč, s uvedením jejich jména, příjmení, data narození, obce místa pobytu a celkové výše členského příspěvku,
- k) název a sídlo politického institutu, jehož je strana nebo hnutí zakladatelem nebo členem, a výdaje vynaložené na podporu jeho činnosti minimálně ve výši příspěvku na činnost politického institutu.

(2) Lhůta podle [odstavce 1](#) je zachována, je-li nejpozději dne 1. dubna podána poštovní zásilka adresovaná Úřadu, která obsahuje výroční finanční zprávu, držitelé poštovní licence nebo zvláštní poštovní licence.

(3) Pokud výroční finanční zpráva nebyla stranou a hnutím předložena, vyzve Úřad stranu a hnutí do 15. dubna příslušného roku k jejímu dodatečnému předložení a stanoví k tomu přiměřenou lhůtu.

(4) Výroční finanční zprávu předkládají strany a hnutí na předepsaném formuláři s přílohami, jehož vzor stanoví Úřad vyhláškou.

(5) Výroční finanční zpráva je úplná, obsahuje-li všechny požadované náležitosti podle [odstavce 1](#) a je-li předložena na předepsaném formuláři s přílohami podle [odstavce 4](#). Je-li výroční finanční zpráva neúplná nebo údaje v ní uvedené neodpovídají zjištěním Úřadu, vyzve Úřad stranu nebo hnutí v přiměřené lhůtě k jejímu doplnění nebo odstranění nedostatků; strana a hnutí jsou povinny výroční finanční zprávu doplnit nebo její nedostatky odstranit ve lhůtě stanovené Úřadem, která nesmí být kratší než 15 kalendářních dnů.

(6) Výroční finanční zpráva je veřejná. Výroční finanční zpráva je přístupná k nahlédnutí u Úřadu a na jeho internetových stránkách, na kterých ji Úřad uveřejní do 7 dnů ode dne jejího doručení Úřadu.

§ 19i [\[Komentář WK\]](#)

(1) Fyzická osoba, která žádá o provedení platební transakce ve prospěch nebo k tíži zvláštního účtu, se dopustí přestupku tím, že v rozporu s [§ 17b odst. 1](#) neuvede v platebním příkaze účel platební transakce.

(2) Za přestupek podle [odstavce 1](#) lze uložit pokutu do 2 000 000 Kč.

§ 19j [\[Komentář WK\]](#)

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která žádá o provedení platební transakce ve prospěch nebo k tíži zvláštního účtu, se dopustí přestupku tím, že v rozporu s [§ 17b odst. 1](#) neuvede v platebním příkaze účel platební transakce.

(2) Strana nebo hnutí se dopustí přestupku tím, že

- a) poruší [§ 17 odst. 8](#),
- b) v rozporu s [§ 17a](#) nevede oddělené účty nebo neoznámí Úřadu údaje podle [§ 17a odst. 4](#),
- c) v rozporu s [§ 17a](#) nezřídí zvláštní účet nebo v rozporu s [§ 17b](#) neoznámí adresu internetových stránek,
- d) v rozporu s [§ 19h odst. 1](#) nepředloží v zákonné lhůtě výroční finanční zprávu,
- e) neodstraní ve stanovené lhůtě nedostatky výroční finanční zprávy podle [§ 19h odst. 5](#),
- f) v rozporu s [§ 18 odst. 3](#) vrátí dar nebo jiné bezúplatné plnění po uplynutí stanovené lhůty, nebo
- g) v rozporu s [§ 18 odst. 3](#) nevrátí dar nebo jiné bezúplatné plnění anebo neodvede peněžitý dar nebo jiné bezúplatné plnění nebo částku odpovídající obvyklé ceně⁷⁾ věcného daru nebo jiného bezúplatného plnění do státního rozpočtu.

(3) Za přestupek podle [odstavce 2 písm. a\) až d\)](#) a [f\)](#) lze uložit pokutu do 200 000 Kč, za přestupek podle [odstavce 1](#) nebo [odstavce 2 písm. e\)](#) pokutu do 2 000 000 Kč a za přestupek podle [odstavce 2 písm. g\)](#) pokutu ve výši rovnající se dvojnásobku hodnoty daru nebo jiného bezúplatného plnění nebo propadnutí věci.

§ 19k [\[Komentář WK\]](#)

(1) Politický institut se dopustí přestupku tím, že

- a) příspěvek na podporu činnosti politického institutu použije v rozporu s [§ 17 odst. 7](#),
- b) v rozporu s [§ 17a](#) nevede oddělené účty nebo neoznámí Úřadu údaje podle [§ 17a odst. 4](#), nebo
- c) v rozporu s [§ 17a](#) nezřídí zvláštní účet nebo v rozporu s [§ 17b](#) neoznámí adresu internetových stránek.

(2) Za přestupek podle [odstavce 1 písm. a\) až c\)](#) lze uložit pokutu do 200 000 Kč.

§ 19l [\[Komentář WK\]](#)

(1) Při určení výměry pokuty právnické osobě se přihlídně též k dopadu uložené pokuty na možnost další existence strany a hnutí nebo politického institutu.

(2) Přestupky podle tohoto zákona projednává Úřad. Proti rozhodnutí Úřadu nelze podat rozklad ani jej přezkoumat v přezkumném řízení. Podání žaloby proti rozhodnutí Úřadu má odkladný účinek.

§ 19m [\[Komentář WK\]](#)

(1) Úřad pro účely dohledu a kontroly nad hospodařením stran a hnutí podle tohoto zákona využívá ze základního registru obyvatel tyto referenční údaje:

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení,
- b) datum a místo narození,
- c) adresa místa pobytu,
- d) státní občanství, popřípadě více státních občanství.

(2) Úřad pro účely dohledu a kontroly nad hospodařením stran a hnutí podle tohoto zákona využívá z informačního systému evidence obyvatel tyto údaje:

- a) jméno, případně jména, příjmení, rodné příjmení,

- b) datum a místo narození,
- c) adresa místa trvalého pobytu, včetně předchozích adres místa trvalého pobytu,
- d) státní občanství, popřípadě více státních občanství.

(3) Úřad pro účely dohledu a kontroly nad hospodařením stran a hnutí podle tohoto zákona využívá z informačního systému cizinců tyto údaje:

- a) jméno, případně jména, příjmení včetně předchozích příjmení, rodné příjmení,
- b) datum a místo narození,
- c) druh a adresa místa pobytu na území České republiky,
- d) počátek pobytu, popřípadě datum ukončení pobytu,
- e) státní občanství.

(4) Z údajů podle [odstavců 1 až 3](#) lze v konkrétním případě použít vždy jen takové údaje, které jsou nezbytné ke splnění daného úkolu. Údaje, které jsou vedeny jako referenční údaje v základním registru obyvatel, se využijí z informačního systému evidence obyvatel nebo informačního systému cizinců, pouze pokud jsou ve tvaru předcházejícím současný stav.

Státní příspěvky

§ 20 [\[Komentář WK\]](#)

(1) Strana a hnutí mají, za podmínek stanovených tímto zákonem, nárok na tyto státní příspěvky:

- a) příspěvek na činnost, který zahrnuje stálý příspěvek a příspěvek na mandát, a
- b) příspěvek na podporu činnosti politického institutu.

(2) Nárok na stálý příspěvek nebo na příspěvek na mandát vzniká straně a hnutí, které předložily ve stanovené lhůtě úplnou výroční finanční zprávu.

(3) Nárok na stálý příspěvek vzniká straně a hnutí, které získaly ve volbách do Poslanecké sněmovny nejméně 3 % hlasů.

(4) Nárok na příspěvek na mandát vzniká, jestliže byl zvolen alespoň jeden poslanec, senátor, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy na kandidátní listině strany a hnutí nebo byl zvolen za stranu a hnutí na kandidátní listině koalice ve volbách do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstva kraje nebo na kandidátní listině koalice nebo sdružení stran a hnutí a nezávislých kandidátů ve volbách do zastupitelstva hlavního města Prahy.

(5) Nárok na příspěvek na podporu činnosti politického institutu vzniká straně a hnutí, jejíž alespoň jeden poslanec byl zvolen za danou stranu a hnutí alespoň ve dvou z posledních tří po sobě jdoucích volebních období Poslanecké sněmovny včetně probíhajícího volebního období a která je zakladatelem nebo členem politického institutu. Tento příspěvek smí strana nebo hnutí použít výlučně k hrazení výdajů na činnost politického institutu.

(6) Stálý příspěvek činí ročně 6 000 000 Kč pro stranu a hnutí, které získaly v posledních volbách do Poslanecké sněmovny 3 % hlasů. Za každých dalších i započatých 0,1 % hlasů obdrží strana a hnutí ročně 200 000 Kč. Obdrží-li strana a hnutí více než 5 % hlasů, příspěvek se dále nezvyšuje.

(7) Příspěvek na mandát poslance nebo senátora činí ročně 900 000 Kč a na mandát člena zastupitelstva kraje a člena zastupitelstva hlavního města Prahy činí ročně 250 000 Kč.

(8) Příspěvek na podporu činnosti politického institutu činí ročně částku rovnající se 10 % z celkové výše příspěvku na činnost, který náleží straně nebo hnutí. V žádosti podle [§ 20a odst. 3](#) uvedou strana a hnutí název a sídlo politického institutu, na podporu jehož činnosti je příspěvek určen.

(9) Příspěvek na mandát náleží po celé volební období jen straně a hnutí, na jejichž kandidátní listině byl poslanec, senátor, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy zvolen. Jestliže byl poslanec, senátor, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy zvolen na kandidátní listině koalice nebo sdružení stran a hnutí a nezávislých kandidátů, náleží příspěvek na mandát po celé volební období jen straně a hnutí, za které byl na kandidátní listině koalice nebo sdružení stran a hnutí a nezávislých kandidátů uveden. Není-li na uprázdněný mandát poslance, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy náhradník nebo zanikne-li mandát senátora v průběhu volebního období, příspěvek na mandát straně nebo hnutí nenáleží.

(10) Pro zjištění nároku na stálý příspěvek a příspěvek na podporu činnosti politického institutu a stanovení jejich výše u strany a hnutí, které jsou členy koalice, je rozhodující dohoda o podílu členů koalice na volebním výsledku. Není-li taková dohoda uzavřena, nebo není-li ve stanovené lhůtě doručena Ministerstvu financí, dělí se volební výsledek rovným dílem. Ustanovení [odstavce 2](#) zůstává nedotčeno. Strana a hnutí doručí Ministerstvu financí dohodu o podílu členů koalice do posledního dne lhůty pro registraci kandidátních listin.

(11) Jestliže se dohody podle [odstavce 10](#) doručené Ministerstvu financí navzájem liší a vznikne-li straně a hnutí nárok na stálý příspěvek nebo na příspěvek na podporu činnosti politického institutu, Ministerstvo financí výplatu stálého příspěvku nebo příspěvku na podporu politického institutu všem členům koalice pozastaví; po odstranění tohoto rozporu vyplatí Ministerstvo financí stálý příspěvek nebo příspěvek na podporu politického institutu i zpětně.

(12) V roce konání voleb do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva hlavního města Prahy se propočítávají roční státní příspěvky za každé volební období zvlášť. Straně a hnutí náleží měsíčně jedna dvanáctina propočteného ročního státního příspěvku. V měsíci konání voleb obdrží strana a hnutí státní příspěvek propočtený z výsledků voleb toho volebního období, jehož výše bude pro stranu a hnutí výhodnější. Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, k novým volbám do zastupitelstva kraje nebo do zastupitelstva hlavního města Prahy, náleží straně a hnutí roční stálý příspěvek, příspěvek na mandát a příspěvek na

podporu činnosti politického institutu v poměrné části ještě za měsíc, v němž došlo k rozpuštění Poslanecké sněmovny, k novým volbám do zastupitelstva kraje nebo do zastupitelstva hlavního města Prahy. Uprázdnil-li se mandát poslance, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy a na uprázdněný mandát není náhradník nebo dojde-li k zániku mandátu senátora, náleží roční příspěvek na mandát a příspěvek na podporu činnosti politického institutu v poměrné části ještě za měsíc, v němž tato skutečnost nastala.

§ 20a [\[Komentář WK\]](#)

(1) Příspěvek na činnost vyplácí Ministerstvo financí na žádost strany a hnutí po celé volební období každoročně ve čtyřech čtvrtletních splátkách pozadu. Splátku příspěvku na činnost lze vyplatit až poté, kdy Úřad vyrozumí Ministerstvo financí o tom, že výroční finanční zpráva strany a hnutí byla předložena ve lhůtě uvedené v [§ 19h](#) a že je úplná. Splátka za první čtvrtletí se vyplácí každoročně do 15. dubna, za druhé čtvrtletí každoročně do 30. června, za třetí čtvrtletí každoročně do 15. října a za čtvrté čtvrtletí každoročně do 1. prosince. Žádost se podává na každou splátku zvlášť.

(2) Výplatu splátky příspěvku na činnost Ministerstvo financí pozastaví, jestliže

- a) výroční finanční zpráva nebyla Úřadu předložena,
- b) předložena výroční finanční zpráva je podle zjištění Úřadu neúplná, nebo
- c) byla podána žaloba podle [§ 15](#).

(3) Příspěvek na podporu činnosti politického institutu vyplácí Ministerstvo financí na žádost strany a hnutí po celé volební období každoročně ve dvou pololetních splátkách pozadu. Příspěvek na podporu činnosti politického institutu nelze vyplatit dříve, než je vyplacen příspěvek na činnost.

(4) Splátku příspěvku na činnost, jejíž výplata byla podle [odstavce 2](#) pozastavena, vyplatí Ministerstvo financí na žádost strany a hnutí zpětně, pokud

- a) výroční finanční zpráva byla následně předložena a podle zjištění Úřadu je úplná,
- b) nabude právní moci rozhodnutí soudu, kterým byl zamítnut návrh na pozastavení činnosti strany a hnutí nebo návrh na rozpuštění strany a hnutí, aniž je jejich činnost pozastavena, nebo
- c) činnost strany a hnutí byla znovu obnovena ([§ 14 odst. 3](#)).

(5) Ministerstvo financí upraví výši další splátky státního příspěvku, jestliže se v průběhu roku změnil stav rozhodný pro výpočet výše příspěvku.

§ 20b [\[Komentář WK\]](#)

(1) Byl-li mandát poslance, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hlavního města Prahy uprázdněn nebo zanikl-li mandát senátora ([§ 20 odst. 9](#)), Ministerstvo financí výplatu příspěvku na mandát zastaví při splátce za příslušné pololetí ([§ 20a odst. 1](#)), která následuje po uprázdnění nebo zániku mandátu.

(2) Skutečnosti uvedené v [§ 20 odst. 9](#) oznámí Poslanecká sněmovna, Senát, krajský úřad nebo Magistrát hlavního města Prahy Ministerstvu financí nejpozději 30 dnů před nejbližším termínem splatnosti splátky příspěvku na činnost.

(3) Nastupuje-li náhradník, který kandidoval za jinou stranu a hnutí na kandidátní listině koalice než poslanec, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy, který kandidoval na kandidátní listině téže koalice a jehož mandát se uprázdnil, nebo nastupuje-li náhradník, který kandidoval za jinou stranu nebo hnutí na kandidátní listině sdružení stran nebo hnutí a nezávislých kandidátů než člen zastupitelstva hlavního města Prahy, který kandidoval na téže kandidátní listině a jehož mandát se uprázdnil, oznámí tuto skutečnost Poslanecká sněmovna, krajský úřad nebo Magistrát hlavního města Prahy Ministerstvu financí do 20 dnů od nástupu náhradníka.

Přechodná a závěrečná ustanovení

§ 21 [\[Komentář WK\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Strany a hnutí, které vznikly podle zákona č. [15/1990 Sb.](#), o politických stranách, nebo jsou za ně tímž zákonem považované, jsou stranami a hnutími podle tohoto zákona.

(2) Strany a hnutí uvedené v [odstavci 1](#) upraví do 6 měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona své stanovy podle [§ 6 odst. 2 písm. b\)](#), [§ 6 odst. 3 a 4](#) a předloží je v další lhůtě 10 dnů ministerstvu příslušnému podle sídla strany a hnutí. Pokud tak v této lhůtě neučiní, dá ministerstvo podnět k návrhu na rozpuštění strany a hnutí [[§ 13 odst. 1 písm. b\)](#)], popřípadě na pozastavení činnosti strany a hnutí ([§ 14](#)).

§ 21a [\[Komentář WK\]](#)

Hodlají-li strany a hnutí působící do 31. prosince 1992 na území obou republik, registrované ve Slovenské republice, vyvíjet činnost i nadále na území České republiky, podají návrh na registraci podle ustanovení tohoto zákona ve lhůtě do 30. června 1993. Pokud tak neučiní, jejich právo vyvíjet činnost na území České republiky zaniká.

§ 21b

zrušen

§ 22 [\[DZ\]](#)

Zrušuje se zákon č. [15/1990 Sb.](#), o politických stranách.

§ 23 [IDZ](#)

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Vybraná ustanovení novel

[Čl.II zákona č. 340/2000 Sb.](#)

Přechodná ustanovení

1. Strany a hnutí registrované Ministerstvem vnitra, jejichž stanovy neodpovídají ustanovením zákona č. [424/1991 Sb.](#), o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění tohoto zákona, uvedou své stanovy do souladu se zákonem č. [424/1991 Sb.](#), o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění tohoto zákona, do 9 měsíců ode dne, v němž nabyli účinnosti, a předloží je v téže lhůtě Ministerstvu vnitra. Pokud tak neučiní, podá vláda návrh na pozastavení jejich činnosti.

2. Strany a hnutí provedou podle zákona č. [151/1997 Sb.](#), o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ocenění svého majetku, který vlastnily ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Toto ocenění připojí k výroční finanční zprávě předkládané Poslanecké sněmovně poprvé po nabytí účinnosti tohoto zákona.

[Čl.II zákona č. 556/2004 Sb.](#)

Přechodné ustanovení

Ustanovení čl. I bodů 7, 8, 9, 10, 12 a 15 se poprvé použijí pro výroční finanční zprávy stran a hnutí nebo pro doplnění výročních finančních zpráv stran a hnutí, které budou podle [§ 18 odst. 1](#) předloženy Poslanecké sněmovně v roce 2005.

[Čl.II zákona č. 302/2016 Sb.](#)

Přechodná ustanovení

1. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky do 30. září 2017 předá Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí výroční finanční zprávy politických stran a politických hnutí předložené podle [§ 18 zákona č. 424/1991 Sb.](#), ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

2. Politické strany a politická hnutí zpracují a předloží výroční finanční zprávu za rok 2016 Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky podle zákona č. [424/1991 Sb.](#), ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Tuto výroční finanční zprávu, spolu s doplněním výročních finančních zpráv z předchozích kalendářních let, posoudí Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky podle zákona č. [424/1991 Sb.](#), ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, naposledy ve lhůtě do 7. června 2017. Na pozastavení výplaty příspěvku na činnost z důvodu nepředložení výroční finanční zprávy za rok 2016 Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky a na zpětnou výplatu příspěvku na činnost, pokud byly Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky předloženy úplně výroční finanční zprávy za předchozí kalendářní roky, se použije zákon č. [424/1991 Sb.](#), ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

3. Doba 5 let, po kterou lze určit pro ověření účetní závěrky podle [§ 17 odst. 9](#) a [10 zákona č. 424/1991 Sb.](#), ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, téhož auditora, se poprvé počítá od 1. ledna 2017.

1) Zákon č. [111/2009 Sb.](#), o základních registrech.

1a) Např. zákon č. [76/1959 Sb.](#), o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. [361/1992 Sb.](#)), zákon ČNR č. [186/1992 Sb.](#), o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění zákona ČNR č. [26/1993 Sb.](#), zákon ČNR č. [555/1992 Sb.](#), o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky.

2) Např. [§ 2b zákona č. 76/1959 Sb.](#), o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. [361/1992 Sb.](#)).

2) Zákon ČNR č. [2/1969 Sb.](#), o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon SNR č. [347/1990 Sb.](#), o organizaci ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů.

2a) [§ 250m občanského soudního řádu.](#)

2b) Zákon č. [513/1991 Sb.](#), obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

3) Zákon č. [563/1991 Sb.](#), o účetnictví.

3) Zákon č. [563/1991 Sb.](#), o účetnictví.

3a) Zákon č. [41/1993 Sb.](#), o ověřování shody opisů nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu okresními a obecními úřady a o vydávání potvrzení orgány obcí a okresními úřady, ve znění zákona č. [15/1997 Sb.](#)

Zákon č. [358/1992 Sb.](#), o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zákona č. [82/1998 Sb.](#)

5) Zákon č. [531/1990 Sb.](#), o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů.

6) [§ 2 odst. 3 písm. h\) zákona č. 284/2009 Sb.](#), o platebním styku.

7) Zákon č. [151/1997 Sb.](#), o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.

8) Zákon č. [236/1995 Sb.](#), o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů.